

Ziburiai

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

Lietuvos nacionalinė M.Mažvydo biblioteka

Vai eisim, eisim, mes čia nebūsim
I svetimą šalę.
Čion juoda duona ir tos neduoda
Sudžiūsim kaip nendrelės...
Čion ir mus bėra ir kožnas bėra
Kas geras ir kas piktas...
Čion nēr tos dienos ir tos adynos
Kad nēr daugios navynos...
Lietuvių liaudies daina.

No. 40 (99) Augsburgo, 1947 m. spalio mėn. 4 d. III metal

KOMUNISTŲ OFENZYVA ITALIJOJ

Nepaslapstis ypač mums, lietuviams, kas dirguoja visų kraštų komunistams. Tuoj po karo jiems buvo nurodyta, kad Vakarų Europoje jie neturi siekti pilnos krašto valdžios. Jie turėjo stengtis tiksliai įvyriausybę ir jo išlaikyti įvairiems reikalams atečiai. Todėl tuoj po karo tiek italų, tiek prancūzų komunistai pasisakė už bendradarbiavimą.

Būdami vyriausybėje, komunistai stengėsi užkirsti kelią bet kokioms sovietų užsienio politikos nepatirumui ir sudaryt sąlygas, kurios turėjo prisidėti prie politinės disorganizacijos ir vyriausybės susilpninimo palaikymo. Tuo būdu jie manė sužlugdyti Vakarų Europos valstybes ir jas galutinai laimėti sovietų diktatūrai.

Tačiau Kremlius komunistiniai strategai šiame savo plane nepamatė dviejų svarbių veiksnių. Pirmiausia, Vakarų Europos valstybės parodė didelį ir stiprų norą išlaikyti savo nepriklausomybę, kurią stipriai parėmė JAV. Del to komunistai tiek Italijoje, tiek Prancūzijoje buvo išvyti iš vyriausybių. O antra, JAV paskelbė Marshallo planą, kuris turi pagydyti ir sustiprinti sergantį Europos valstybių ūkį.

Ofenzyva visomis jėgomis

Kremlius, matydamas ligšiolinės komunistų taktikos Europoje nesekmingumą ir norėdamas pasinaudoti dar sunkia esama padėtimi, pakeitė savo direktyvas Vakarų Europos komunistų partijoms. Visi ženklai rodo, kad komunistams yra įsakytą tuoju pradėti ofenzyvą visomis jėgomis. Vietoj bendradarbiavimo jie, pasinaudodami savo įtaka darbininkų organizacijose, kursto streikus. Vietoj svyravimų jie dabar bėdo tai, ko anksčiau vengė — užgrobti krašto valdžią.

Italija pirmoj eilėj

Iš visos padėties atrodo, kad šios naujos komunistų ofenzyvos padariniai pirmiausia bus matomi Italijoje.

Užvaldyti Italiją komunistų planai sudaryti dar karui tebeant. Tuomet komunistiniai Italų partizanai, suorganizuoti Ispanijos tarptautinės brigados veteranų ir pasiūsti iš Maskvos, svarbiausiu tikslu turėjo ne kariauti su italų fašistais ar vokiečių naciais, bet pasiruošti valdžios užgrobimui

pagal klasinės revoliucijos pavyzdį, kai, žlugus fašistinei santvarkai, Italijoje kils chaosas. Todėl tuomet italų komunistai daugiausia savo energijos eikvojo puldami ne fašistus, bet būsimus savo konkurentus. Badoglio kapituliacija ir sudarymas pietų Italijoje sąjungininkams palankios Italijos vyriausybės sugriovė šį komunistų planą.

2 milijonai bedarbių

Dabartinė Italijos padėtis nelengva. Ekonominiai trūkumai kraštą sunkiai slepia. Infliacija didėja. Nėra jokių perspektyvų, kad netrukus pagerėtų Italijos prekybos balansas. Jau eilė mėnesių, kai registruotų bedarbių skaičius siekia virš 2 milijonų. Jungtinės Amerikos Valstybės, kurios vienintelės gali pastatyti Italiją ant tvirtų kojų, veikia pamažu ir, kaip paprastai, nepakankamai. Del to Kremlius laiko, kad dabar yra patogi proga pakeisti ligšiolinę taktiką ir pradėti ofenzyvą už valdžios paėmimą į savo rankas.

2.214.000 komunistų

Komunistai Italijoje jaučia savo svorį. Jie po krikščionių demokratų yra antra didžiausia partija. Pagal maždaug prieš tris mėnesius paskelbtą statistiką Italijos komunistų partija turėjo 2.214.000 narių. Paskutinių laikų jie varo propagandą savo narių skaičiui padidinti iki 2,5 milijono.

Per paskutinius rinkimus 1946 m. liepos mėn. 2 d. komunistai laimėjo 4.342.000 balsus, t. y. dvigubai daugiau negu jie turėjo registruotų narių. Krikščionys demokratai su maždaug 1 milijonu registruotų narių gavo 8 milijonus balsų. Tas aiškiai rodo, kiek galima narių skaičium remti spėjimus del laimėjimo būsimuose rinkimuose.

Per savivaldybių rinkimus praėjusių metų gale kai kuriuose didesniuose Italijos miestuose komunistai turėjo didesnę pasisekimą, tačiau jų balsų laimėjimas ėjo socialistų sąskaitai, ir todėl jėgų santykis su kariuover sparnu buvo be žymesnio pasikeitimo.

Pastangos nuversti Gasperi vyriausybę

Sąryšų su ofenzyvos pradėjimu Italijos komunistai ėmė reikalauti, kad atsisistatytų krikščionių demokratų lyderio Gasperi vado-

J. Ziurlys

vaujama vyriausybę. Komunistų vadas P. Togliatti ėmėsi net grasinimų. Esą, jei Gasperi vyriausybė nepasitrauks, tai bus panaudota „30.000 gerai ginkluotų partizanų“. Ta pačia proga Italų komunistai nepasigali karčių žodžių ir amerikiečiams. Paskutiniuose komunistų susirinkimuose buvo girdėti šaukiant „Mirtis Trumanui“.

JAV prieš dilemą

Didelio dėmesio Italijai yra parodžiusios JAV. Neskaitant moralinės paramos, JAV davė Italijai kreditų pramonės atstatymo pradžiai bei subalansuoti laikinus Italijos tarptautinius mokėjimus; JAV taip pat nurašė Italijai 1 bilijoną dol. skolos ir sutiko atleisti 60 milijonų dolerių.

Doiems metams praslinkus

Mes nesame emigrantai, kurie norėtume Vokietijoje nuolatinių įsikurti. Mes esame tremtiniai, t. y. žmonės, jėga iš tėvynės išplėsti ir, kai tik susidarys reikiamos sąlygos, norį prie pirmos progos į ją grįžti.

Šis didysis troškimas visur ir visada mūsų jaučiamas. Jis savo spalva nudažė ir kiekvieną mūsų tremties gyvenimo įvykį. Su juo sunkiai yra suderinamas ir ilgamečių tremties gyvenimo sukačių minėjimas, nes kiekvienai tremty praėję metai mus užgula vis didesniu tėvynės pasiilgimu ir sukelia skausmą dėl mūsų didžiojo troškimo išsipildymo nu delsimo.

Todėl jokia tremties gyvenimo sukačtis negali būt švenčiama su tokiu džiaugsmu, koks tokiu atveju būtų mums esant laisvoje savo tėvynėje.

Šioj nuotaikoj mes prisimename ir „Ziburių“ sukačtį. Spalio mėn. 5 d. sueina dveji metai, kai išėjo jų pirmasis numeris.

Nežiūrint šių dviejų praėjusių metų laiko tarpo, mūsų tremtinių gyvenimas daug nepasikeitė. Netikrumas ir neaiškumas tebėra žymiausi mūsų gyvenimo bruožai, nors atrodo, kad artėja diena, kada mes arba būsime perkelti į kitus kraštus, arba įvyks tai, kas išspręs mūsų grįžimą į pasilgtą kraštą.

Kaip ten bebūtų, mes turime pasitikti Gėrio pergale ir neišleisti iš akių savo didžiojo Tikslą. „Ziburiai“ ir toliau, kaip iki šiol, stengsis praskaidrinti savo tautiečių tremtinio dalį.

V. K. JONYNAS

Ilustracija

1947 m.

o Togliatti kalbėjo apie JAV „paprisklausančių JAV—se Italijos pilsaulinę diktatūrą“ ir jų pastangas liečiams ir perleido 28 prekybos „išsukti kitą karą“. Rugšėjo mėn. 24 d. jiems pavyko kampanijoj prieš Gasperi vyriausybę sudaryti koaliciją su kitomis penkiomis kairiosiomis partijomis. Iki šiol dar sunku pasakyti, kaip toli eis kairiųjų partijų bendradarbiavimas komunistų ofenzyvoj už valdžios pagrobimą.

gal didžiųjų valstybių susitarimą, teikos sutartims įsigaliojus, visa okupacinė kariuomenė turi būti atitraukta. Dabar del įtemptos padėties Viduržemio jūros srity ir pačioj Italijoje šios okupacinės JAV kariuomenės palikimas ne tik garantuotų Italijos saugumą, bet taip pat ir jos demokratiją.

Ne labai tolimai ateitis parodys, kokia knypim pasisuks Italijos gyvenimas. Kai kurie laikraščiai rašo, kad Italijoje brestą svarbesni įvykiai negu Graikijoje. Ne be reikšmės Italijos likimui yra faktas, kad ji turi bendrą sieną su Rytų Europa ir užima svarbią strateginę vietą Viduržemio jūroj.

ZIBURIAI LITHUANIAN WEEKLY THE LIGHTS

Authorized by
Headquarters European Command
Civil Affairs Division

Leidėjas - redaktorius JUOZAS VITENAS. Laikraščio meninė puse tvarko dail. V. RATAS. Redakcija ir administracija: Augsburg-Hochfeld, Baltic Camp. Išeina kartą per savaitę, šeštadieniais.

Printed by Haas & Cie., Augsburg

Atskiro numerio kaina RM. 1.50

Jurgis Kilna

LT BENDRUOMENĖS ATSTOVAMS SUSIRENKANT

Rugpjūčio ir rugsėjo mėn. buvo rinkimai į LTB atstovų suvažiavimą. Jau beveik visur atstovai išrinkti. Spalių mėn. 9 ir 10 d. įvyksta tremtinių atstovų suvažiavimas.

Suvažiavime numatyta svarstyti ir tvirtinti LTB Vyriausiojo Tremtinių Komiteto ir kitų organų praėjusių metų veiklą bei pajamų ir išlaidų apyskaitas, priimti ateinančių metų samatą ir išrinkti LTB valdomuosius organus — Vyr. Tremtinių Komitetą ir Vyr. Kontrolės Komisiją. Be abejonės suvažiavimas išklaitys ir kitų centrinių lietuvių organizacijų atstovų pranešimus ir pasiakys visais šiuo metu tremtiniams svarbiais klausimais. Tremtinių teisinė, mediacinė ir kultūrinė būklė bei laikini įkurdinimo reikalai bus svarbiausieji suvažiavimo svarstymo dalykai.

Demokratiškai rinktas visose Vokietijos okupuose zonose tremtinių suvažiavimas, kaip vyriausiasis LTB organas, laisvai svarstys ir išspręs daugybę dabarties ir ateities tremtiniams opių reikalų. Bus paliesti tremtinių bendruomenės įteisinimo, bendriniai lietuvių tautos uždaviniai ir keliai tautinei bei valstybinei laisvei išsikovoti. Visų šiame bare dirbančių veiksmų glaudesnis susidėrimas ir sąmoningos tautinės vienybės išlaikymas susilauks reikalingo atstovų dėmesio. Patys tremtiniai suvažiavimui skiria daug vilčių, o jo dalyviai rengiasi tinkamai savo pareigas atlikti.

Ir ne stebėtina! Tremtinių gyvenimas vis sunkėja. Geresnės palatpos iš tremtinių slysta. Jiems lieka tik kareivinės, barakai ir menkai vertingos apgriautų priemiesčių pastogės. Maistas mažėja ir nuolat eina prastyn. Drabužiai ir apavai nusinešioja. Tremtinių lėšos išsenka. Iš viso sparčiai žingsniais einama į nusigyvenimą. Žmonių moralė iš lėto smunka. Tremtinių teisinė būklė vis dar neaiški ir jų ateitis gana miglota. Kultūrinio darbo mokymų, kursų, meno vienetų, spaudos ir knygų leidimo sąlygos nuolat blogėja. Mūsų studentai blaškoma ir neturi menkiausių sąlygų mokslui tęsti. Profesinis išsimokslinimas ir testų kėlimas darosi vis sunkesnis ir sunkesnis. Žmoniško darbo gauti vokiečių ūkyje tremtiniams taip

pat gana nelengva. Nustojusieji D. P. teisių lietuviai visi blogoje būklėje. Jų skaičius nuolat auga. Organizavimo požiūriu jie gana atsilikę. Vietos gyventojai-vokiečiai ir atsakingi jų įstaigų pareigūnai dažnai nepasigali tremtiniams pikto žodžio.

Trečiojo pasaulinio karo gresmė verčia tremtinius dar labiau susiorganizuoti, susitelkti ir bendromis jėgomis pakelti įvairias tarptautines negeroves. Tiek daug kentęje buvusiojo karo metu, tremtiniai jokių būdu negali pasilikti ir toliau beviltiškoje būklėje. Nerimui dar jokių davinų nesimato, bet pasirengimui tinkamiausias laikas atėjo.

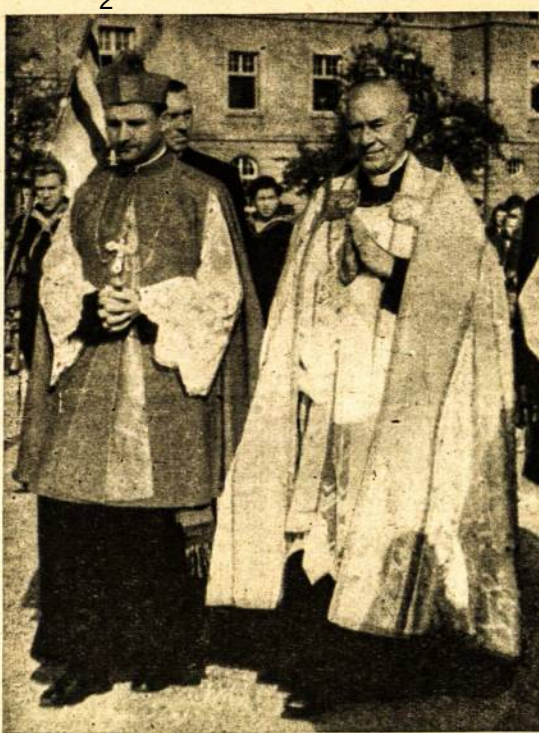
Šioje būklėje tremtiniai dažnai nustoja ramaus ir šalto galvojimo ir pavieniai metasi į nežinomą likimą, kad tik išsilaisvinus nuo įgriusio tremtinio gyvenimo. Brazilija, Venecuela ir kiti europiečiaiams menkai tinkami apsigyventi ir dirbti kraštai virsta jų gyvenimo ir darbo svajone. Sunkiose sąlygose pasiduodama emigracinei karštingei, pamirštai, kartais, net pagrindinius lietuvių tautos siekius ir gal būt netolimą galimybę laimingai sugrįžti į išlaivintą Lietuvą.

Tokiose tremtinių gyvenimo aplinkybėse LTB atstovų suvažiavimas įgyja ypatingos reikšmės ir jo dalyviai prisiima rimtą atsakomybę dėl tremtinių likimo. Organizavimas

Politiniai užkulisiai DP verbuojant dardam i Prancūziją

„Le Monde“ 1947. 9. 5 rašo: Vokiečių belaisvių grąžinimas stato Prancūzijai sunkią darbo jėgos problemą. Kaip ją išspręsti? — Italų imigracija mus apvylė — pirmiausia savo skaičiumi. Pagal sudarytas sutartis turėjo atvykti 200.000 italų po 17.000 kas mėnuo. Tuo tarpu imigravusiųjų skaičius nepasiekė 5.000 per mėnesį.

Esame nusivylę ir kokybiškai: italų vyriausybė neturėjo jokio pagrindo leisti išvažiuoti rinktinę darbo jėgą. Dar pridurkime, kad ji neskatino sutartį vykdyti.

J. E. Vyskupas Brizgas lankėsi Schw. Gmünd DP lietuvių stovykloje Borjero nuotr.

nizuotoje bendruomenėje vyriausiojo organo suvažiavimo sprendimai ir jų sėkmingas vykdymas turi pagrindinės svarbos.

Todėl, nuosirdžiai pasveikinsime po pusantros metų susirenkanti Lietuvių Tremtinių Bendruomenės atstovų suvažiavimą ir palinkėsime pozityviai ir sėkmingai apsvarstyti ir išspręsti paminėtusius taip opius lietuvių tremtinių reikalus bei išrinkti tikrai darbingus ir lietuvių tremtinių gerovei pasižvelčius žmones į vyriausius valdomuosius organus.

žinti karo belaisvius. Reikėjo laukti ateinančių darbo ministerijos Daniel Woyer. t. y. iki komunistų pasitraukimo iš vyriausybės, kad būtų imtasi naujos iniciatyvos.

Tik 1947 m. balandžio mėn. imigracijos įstaiga ne be baimės pradėjo verbuoti DP prancūzų zonas. Jos rūpesčiu iki šiandien įvežta apie 3.500. Pasirodė didelė disproporcija tarp didumo verbavimo misijų, esančių ten, būtent Freiburg (per 200 asmenų ir apie 60 mašinų) ir pasiektų rezultatų DP verbuoti reikia su dideliu atsargumu. Tarp jų yra neaiškaus elemento: savo krašto pasmerktų, arba „fašistų“, kurių buvimas Prancūzijoje nepageidautinas ir vengtinas. Be to, kai kurių per ilgą gyvenimą be darbo jų stovyklose, visokios rūšies maišai, ir kuriuos jie leidžia, turėjo praštingos įtakos jų moralei. Taip pat būtina, kaip verbavimo misijos praktikuoja, juos trejopai tirti sveikatą, profesijos ir moralės atžvilgiais. Vis dėlto atrodo, neginčytina, kad praedant prancūzų zona DP imigracija iki pat paskutinį savaitį neteisėtai kludo Generalinė Darbo Taryba. Nurodomi būdingi pavyzdžiai. Būhli ir Rastatte iš maždaug 150 savanorių, vieną dieną prisistatusių, nebuvo priimta nė dešimtys.

Verbavimo galimybės yra žymiai geresnės amerikiečių ir anglų zonose, ir Prancūzija 1947 m. birželio mėn. pasirašė su sąjungininkais naują sutartį. Po didelių pavėlavimų Imigracijos įstaigos misijos, pagaliau, išvyksta rugsėjo pradžioje. Vienas biuras būsią įkurtas veikia apie Mannheimą, prie prancūzų ir amerikiečių zonos ribų. Jau pirmuosius kontaktus su DP užmezgę dar vietoj tebesančios mūšio senosios repatriacijos misijos, kurios būsiąs pakviestos dirbti bendrai su Imigracijos įstaigos misijomis.

Netrukus būsią vykstanti į britų zoną. Pažymėtina, kad angliai neturi intereso greitinti žygį, nes jie patys kaip tik verbuoja 120.000 darbininkų ir, žinoma, nori rezervuoti sau geriausius. Pavėlavimas parodytas šiose derybose, prisideda prie to, kas ankščiau buvo minėta, ir jis nebeatlaisomas. Ne tik tūli DP, pasikeitęs psichologinėms sąlygoms nėra linkę išvykti, bet dar Prancūzija ateina paskutinioji... Bel-

gija ir Liuksemburgas, pav., suverbavo gana didelį skaičių žmonių, ypač angliakasių, ir jų palieka labai maža. Suvalavimas yra didžiai praštingas ir žemės ūkiui. Tik po derliaus suėmimo galima pasmdyti žemės ūkio darbininką. Praktiškai 1947 m. yra pralosti.

Iš kitos pusės, žemės ūkio darbo jėgos verbavimo metodai labai netobuli. Žemės ūkio Generalinė Taryba (CCA) nėra pakankamai atstovaujama šiose misijose. Darbo sutartys, patikėtos, imigracijos įstaigai, pasižymi žinomu neaiškumu, kuris jas dažniausiai padaro nepanaudojamas: ten dažnai praleidžiama ūkininko norimoji darbininko kategorija, o tai veda prie apgalėtinų nesupratimų. Tačiau viena iš didžiausių imigracijos įstaigos misijų spraga, jei neminėti anglių kasyklų, yra darbdavių atstovų nebuvimas. Darbdavys, ir tai normalu, yra linkęs samdyti noriau darbininką, kurį jis pažįsta, kurį jis pats pasirinko ar prašo parinkti. Valstybės atliekamas anoniminis verbavimas jau neduoda pasitiekiamo. Dėl to reikėtų, kad darbdaviai būtų mažiau atstovaujami misijose.

Pagaliau, praliskime paskutinį klausimą: prancūzų opinijos parengiamas. Mūsų darbininkai yra paprastai išpėti dėl užsieniečių ir linke juos laikyti savo konkurentais. Gi profesiniai ir politiniai organai, užuot kovoję prieš šią tendenciją, ją dar skatina, DP a priori ir be skirtumo norėdami traktuoti tik kaip „Respublikos prieš kovos trupes“, kurioms mes turėtume uždaryti sienas. — Šis politinis įsikšimas ir iš esmės techninė imigracijos problema nėra leistinas. Jis prieštarauja mūsų ekonominiam reikalams. Tie reikalai yra perdaug skubūs, jog mes leistume sau eiti prieš juos dėl akis krentančių šališkumo motyvų. — Priesingai, pagel-dautina išmintinga propaganda, kuri leistų suintensyvinti DP verbavimą ir jiems patikrinti Prancūzijoje palankų priėmimą. Galima būtų organizuoti jų intencijai savos rūšies socialinę tarnybą, kuri palengvintų jų prisitaikymą ir padėtų įsiterpti į visuomenę, už kurios ribų karas ir jo pasekės per ilgai juos privertė gyventi.

Tuo būdu mes veiklume su-dėrinamai su mūsų tikrais intere-sais ir, be to, atliktume žmonišką darbą. (E.)

Vienas momentas iš J. E. vysk. Brizgo lankymosi Schwab. Gmünd Borjero nuotr.

Prie Biržų ežero E. Karpavičiaus nuotr.

Baltijos pabėgėliai Danijoje

Danijoje baltų pabėgėlius globoja Danų Raudonasis Kryžius, kuris pabėgėlių globos darbą perėmė iš britų administracijos organų, pasisąžadamas rūpintis jais iki galutinio pabėgėlių problemos išsprendimo. Tačiau tą uždavinį Danų Raudonasis Kryžius atlieka visai jo paskirties neatitinkančiai būdai, dėl to jo globojamiesiems pabėgėliams tenka gyventi nepažįstamose sąlygose.

1. Baltiečių pabėgėlių teisinė padėtis

Danijos vyriausybė jokiu oficialiu aktu niekad nėra pripažinusi Estijos, Latvijos ir Lietuvos įjungimo į Sovietų Sąjungą. Dėl to atrodo, kad danai turėtų simpatizuoti baltiečiams pabėgėliams, kurie, būdami geri patriotai, kovoją ir kenčią už savo krašto ir tautos laisvę, to pilnai užsitarauja. Šie pabėgėliai ir bėgo į Daniją, tikėdamiesi patekti į draugingą šalį, seniai žinomą savo demokratiškomis liberalinėmis tradicijomis. Deja, dabartiniu laiku, palyginti maža grupė baltiečių pabėgėlių (apie 4000) toli gražu nėra traktuojama kaip politinių pabėgėlių grupė.

Danijos valdžia traktuoja pabėgėlius ir išvietintus asmenis remdamasi ir UN statutu dėl šių asmenų traktavimo. Tačiau Danų Raud. Kryžius, atrodo, nenori kreipti dėmesio nė į tas ribotas teises, kurias šis statusas pabėgėliams rezervuoja. Jis pabėgėliams net nepripažįsta pabėgėlių ar išvietintų asmenų vardo, vadindamas juos karo belaisviais.

Baltų pabėgėliai Danijoje gavo paprastą DP korteles, nors IRO statusas suteikė jiems politinių pabėgėlių vardą, pagal kurias jiems periodiškai, paprastai kas trys mėnesiai, yra duodami darbo leidimai. Darbas yra visiems privalomas ir jo pasirinkimas nėra laisvas. Kiekvienas, prieš pradėdamas dirbti, privalo gauti Danų Raud. Kryžiaus leidimą ir labai dažnai jis esti verčiamas dirbti blogesniomis sąlygomis, negu jo būsimasis darbdavys buvo jam pažadėjęs. Blogiausia yra tai, kad išskyrus retus atvejus, pabėgėliams yra draudžiama apsigyventi už DRK stovyklų ribų ir jų darbuotojams negali būti nuo stovyklų labai nutolusios. Be to, pabėgėliams yra draudžiama prašyti maisto kortelių, ir jie yra verčiami maitintis stovyklose.

Pabėgėliams taip pat neduodama drabužių kortelių, į kurias jie turi teisę kaip darbininkai ir naudingi bendruomenės nariai. Jų pabėgėliai, norėdami sunikinti savo padėtį palengvinti, pradėjo mokėti už darbą imti drabužius, gautieji drabužiai buvo DRK konfiskuoti, o nusikaltusieji asmenys pasiūti į pataisos stovyklas.

Kadangi darbininkai privalo mokėti už jų išlaikymą stovyklose iš savo uždarbio, jų privertinė laikymas stovyklose yra nepateisinamas. Kiekvienas darbininkas privalo mokėti už save ir suaugusių šeimos narių 1,75 kronas už maistą ir 1,75 kronas už kambarį dienai. Už vaikus moka pusę sumos. Be to, jis privalo mokėti į savaitę 2 kronas kultūros reikalmams. Kadangi darbininkas vidutiniškai į savaitę uždirba apie 80 kronų, šeimai susidedanti iš trijų asmenų, 2 suaugusių ir 1 vaiko, jis privalo išleisti už maistą ir butą, plius kultūros reikalmams, 66,90 kronų. Tai sudaro daugiau kaip 80 procentų uždarbio. Nenuostabu, kad danų laikraščiai pabėgėlių stovyklas vadina brangiausiais viešbučiais Danijoje. Juo didesnė šeima, juo daugiau šeimos galva privalo mokėti stovyklai. Jeigu žmogus turi tris vaikus, tai jo algos ne užtenka šeimos išlaikymui. Tokia antisocialinė sistema klesti Danijoje, kur žemės ūkiui, pramonei ir kiekvienai kitai ūkio šakai trūksta darbininkų. Baltų pabėgėlių sumažinti, yra draudžiama

gėliams, kurie galėtų tą trūkumą apliešti stovyklas ir laisvai tęsti darbą.

2. Pabėgėlių policija

Danų R. K. teisės pabėgėlių atžvilgiu yra labai dideles. Danų įstatymu tremtiniais administruoti 14 š leidžia areštuoti ir kalinėti nepageidaujamus svetimsačius iki 10 metų be kaltinimo. Atskirais atvejais toks įstatymas gali būti pateisinamas, tačiau jo pritaikymas baltų pabėgėliams yra neteisingas. Speciali pabėgėlių policija, suorganizuota DRK pabėgėlių įstaigos direktoriaus komunisto Dr. Esther Amundsen, kuris dažniausiai pats asmeniškai skiria policijos vadovybę, veikia nepriklausomai nuo paprastosios danų policijos. Toji DRK policija yra suėmusi pabėgėlių be jokio įsakymo ir laikiusi juos pataisos stovyklose, kurių didžiausios yra Dallun ir Esbjerg. Šitaip buvo nubauti asmenys, kurie pasiskundė dėl stovyklų vadovybių netinkamo jų traktavimo. Tiems tariamiems nusikaltėliams DRK įsteigė specialius kalėjimus (Raud. Kryžius ir kalėjimai) ir pataisos stovyklas, aptvertas spygliuotomis vielomis ir saugomas ginkluotų kareivių. Stovyklos iš esmės nesiskiria nuo garsiausių nacių ir NKVD koncentracijos lagerių. Žmonės ten yra laikomi be tardymo ir be teismo sprendimo vien tik pabėgėlių policijos nutarimu. Policijos saulavė yra taip didelė, kad pabėgėliai ne be pagrindo jos veiklą vadina terorų, kuris yra labai panašus į NKVD terorą, nuo kurio jie bėgo iš savo namų. Jie visi yra įsitikinę, kad policijos elgesys yra šališkas, nes ji sudaryta daugiausia iš komunistų ir jų šalininkų, kurie ypatingai neapkenčia baltų.

3. Prievartos repatriacija

DRK elgesys su pabėgėliais yra priešingas UN principams. Pagal IRO statutą geriausias pabėgėlių problemos sprendimas yra jų repatriacija. Tačiau nė vienas pabėgėlis negali būti repatrijuotas prieš jo norą. DRK yra padaręs visa, kas tik galima buvo padaryti, kad priverstų baltus repatriuoti į sovietų valdomas sritis. Jis organizavo sovietų atstovų apsilankymus baltų stovyklose, ruošė mitingus propagandos tikslams, platino propagandinę literatūrą ir skatino kalbintis sovietų radio pranešimų (iš tikrųjų stovyklose iš viso nėra leidžiama klausytis sovietinių stočių, klausymas žinių iš Vakarų pasaulio yra nepageidaujamas).

Salia šių dar leistinų priemonių DRK vartoja UN draudžiamas priverstinės repatriacijos priemones. Policija apklausinėja pabėgėlius sovietų atstovų akivaizdoje, o kai kuriais atvejais pabėgėliai yra jėga verčiami vykti į DRK įstaigų sovietų valdininkų apklausinėjimams. Apklausinėjimui paprastai esti lydimi grasinimai. Yra buvę atsitikimų, kad pabėgėliai turėjo panikoję bėgti iš savo laiku garbingų DRK rūmų, negalėdami pakeisti sovietų valdininkų grasinimų. Du pabėgėliai spalį mėn. 15 d. tik pabėgdami iš DRK rūmų išvengė arešto. Raud. Kryžiaus policija stengėsi klasta priversti pabėgėlius pasirašyti repatriacijos dokumentus, keletą asmenų jėga su laikė ir pristatė sovietų repatriacijos valdininkams, iš kur sie pabėgė, nepalikdami nė pėdsako. Esant tokioms aplinkybėms, pabėgėliai DRK policijos departamentą vadina sovietiškoju NKVD. Jie bijo jo, kaip Rusijos piliečių NKVD, ir vengia prisitarti prie DRK, ant kurio plevetuoja tarptautinė žmoniškumo, teisingumo ir labdarybės vėliava.

4. Kultūrinės veiklos draudimas

Iki 1946 m. pradžios, kol Danijos valdžios organai buvo anglių karinės valdžios įtakoje, bal-

tų pabėgėliams buvo leidžiama iš savo tarpo rinkti atstovus į komitetus, kurie tvarkė stovyklų kultūrinę ir socialinę veiklą. 1946 m. vasario mėn. Dr. Amundsenas, nepaaiškinęs priežasčių, likvidavo tuos organus. Jų vietoje D. Raud. Kryžius paskyrė sau paklusnius administratorius, kurie stovyklų gyventojams dažnai neturi pasitikėjimo. Nuo to laiko prasidėjo pabėgėlių kultūrinės veiklos varžymas. Niekalbant apie trukdymą jaunimui tęsti nebaigtą studijas, net mažiems vaikams sunkiai tėra įmanoma pateikti elementariausias žinias gimtajai kalbai. Kontaktas su vietiniais gyventojais yra visokiškai būdais trukdomas. Raud. Kryžiaus valdininkai yra viešai pareiškę, kad danų kalbos mokymasis yra nepageidaujamas.

riuose neigiamai paveikė pabėgėlių sveikatą. Daugeliui kūdikių ir vaikų nušalo nosys ir skruostai, o susirgimai tuberkulioze dėl nepakankamo maisto vis dažėja. Charakteringa, kad DRK uždraudė visiems pabėgėliams, neišskiriant nė vaikų, vartoti tikrą pieną ir sviestą, nors Danija yra vienas iš stambiausiųjų maisto eksportierių pasaulyje.

6. Baltiečiai bėga iš Danijos

Tokios nežmoniškos sąlygos baltų pabėgėliams Danijoje susidarė dėl to, kad pabėgėlių administracijos pareigūnai yra komunistinės pasaulėžiūros. Jie nepažino Danijos valdžios neišstatymo pabėgėlių atžvilgiu ir elgiasi su jais saulavškai, pataikaudami sovietikiškomis draugams. Toji padėtis verčia baltų pabėgėlius dar

deminio darbo dienas. Štai vėl mūsų Alma Mater!

Deja, laikas bėgo, keitėsi žmonės ir sąlygos, keitėsi globėjų pažiūros į Pabaltijo Un-tą. Atrodo, kad išsigaudo persidavė... Ir pradėjo visais būdais jo darbą slopinti ir įvairiai sunkinti. Un-tas švygveno visą eilę sunkių momentų. Čia buvo jis uždardomas, čia vėl atidaromas ir tt. Dar UNRRA's laikais Un-tas buvo visiška be pagrindo apkalintas sabotuojančių anglų kalbos mokymą, vėliau — turįs per didelį profesorių skaičių ir tt. ir tt. (Raudonieji nagai ilgai). Nuo pat darbo pradžių Un-tas vadinas šėtuoju vardu! Kaip nepavadinai, vis nepatogu. Nuo š. m. spalio mėn. 1 d. Un-tą turės palikti visi tie, kurie studijuoja ilgiau kaip 2 semestrus, ir tie, kurie yra daugiau kaip 25 metų amžiaus (labai įdomi taisyklė!). Taigi, praktiškai Un-tas netenka visų savo studentų. Šis spaudimas, atrodo, buvo glaudžiai susijęs su garsiaja „Westward-Ho“ akcija, kuri ryšium su susilejusia padėtimi sukėlė beveik nebeįveikiamą priekį. Buvo manyta visą jaunimą perkelti lauko darbams ar tekstilės verpyklos už kanalo ir tuomi visą šią istoriją švairiai užbaigti. Bet dabar? Uždaryti Un-tą, atleidžiant studentus, tuomet, kai dėl vietų stokos nedaug turėtų vilties į vokiškąsias un-tas pakliūti, ir tuo būdu padidinti bedarbių skaičių DP stovyklose?

Dabar Un-tas pergyvena savo gyvavimo didžiausią krizę. Nežiūrint viso to, pasikaito ir pratybos taip pat ir kultūrinis gyvenimas vyksta dar, rodos, gyviau. Jei tam tikra dalis studentų ir išvyko Anglijon ar Kanadon, tai vis dėlto didelė jų dalis tvirtai laikosi Pabaltijo Un-te. Kur Un-tas reikalai pakrups sunku pasakyti. Iš Un-to pusės yra dedamos didelės pastangos išlaikyti savo egzistenciją. Mezgamas ryšis su centrinėmis Britų valdžios įstaigomis Londone, nes, pasirodo, kad jų nuomonė Un-to reikalais kartais ne visiškai sutampa su vietinių okupacinių valdžios pareigūnų nuomone. Iš šito tiesioginio ryšio tikimasi kai nors laimėti. Šia proga pažymėtina įtaka, kurią dažnai turi mūsų globėjams vokiečiai ir „rytiečiai“. Ta įtaka ryški ir į pastadieną net menkniekiuose pastebima. Draugų Un-tas niekuomet neturėjo. Gal čia tam tikra prasme ir mūsų pačių kaltė? Buvo vienas ypatingas draugas — tai mūsų R. C. Riggles, amerikietis, akademikas. Jis pastatė Un-tą ant kojų ir vedė į silpnų sunkių kelių. Jis daug kur galėjo savo nuomone Un-to naudai praversti, nes buvo... amerikietis. Deja, UNRRA'ai baigiant dienas, Un-tas neteko šio mielo žmogaus. Dabar Un-tui prikalta DP Study Centre iškaba ir dar reikalaujama virsti gimnazija (turės ruošti studentus vokiečių un-tams). Nieko sau akademinės perspektyvos! Pabaltijo Un-tas pavojauje! Jis gyvena, gal būtų, paskutines dienas!

O kas gi mūsų lietuviškoje visuomenėje? Koks gi vis atgarsis? Daugelis, rodos, žino, kur Un-tas įsikūrė. Girdėjo ir skaitė trumpų žinučių iš jo mokslinės ir kultūrinės veiklos. Bet ir viskas. Čia, gerbiame, kažkas netvarkoje. Atrodo, Un-tas tėra keliolikos entuziastų kūrėnėlis tam, kad vėl būtų galima rektorijų ir dekanų titulų padėvėti. Atrodo, kad tai kokia vietinio pobūdžio (daugiau daugiausia Schleswig-Holsteino srities) įstaigėlė, maždaug tokios pat reikšmės kaip ir X kolonijos meno ansamblis su garsiais jau labai „žlogieliais“ ir „Pajūriais, pamariais“... „Jie ten dar kažkur kažką“ — galvoja amerikietiškos zonos pilietis. Liūdna darosi. Prisimeni tada, kokių džiaugsmų lietuvių tauta sveikino anais laikais pirmuosius savo un-to žinėjusius Neprik. Lietuvoje. Prisimeni, kokių pagerbų buvo laukoma mūsų Alma Mater. Aki-vaidzoje baisaus suspaudimo, kuri išgyveno pirmąsias laisvo aka-

Nemunas ties Jurbarku

V. Račkausko nuotr.

5. Ekonominis spaudimas

DRK deda visas pastangas suklaidyti tremtiniais gauti darbo laisvoje darbo rinkoje, nors darbininkų trūkumas yra jaučiamas visose srityse. Kiek yra žinoma, DRK administracija, norėdama pelnintis, stengiasi laikyti pabėgėlius ekonominėje priklausomybėje. Stovyklinio gyvenimo sąlygos yra labai blogos. Pereitą žiemą daugelis stovyklų paskutiniams mėnesiais visai neturėjo kuro. Kadangi stovyklų patalpos dažniausiai esti nenaudojamos karuomenės vasaros barakuose, gyvenimas nekurentuose kamba-

syki bėgti nuo raudonojo teroro. DRK šį bėgimą stengiasi suklaidyti. Pabėgėliams draudžiama kreiptis į danų valdžios organus ar į svetimas atstovybes vizų gavimo reikalu. Prašymai vizoms gauti turi eiti per DRK, kuris paprastai neduoda jiems eigos.

Dėl to pabėgėliai negalėtu būdu bėga į Vakarų valstybes. Tačiau šiuo keliu pasinaudoti tegali sveiki ir jauni žmonės, jei senieji ir invalidai paliekami savo likimui. Jiems tegali padėti tik tarptautinė pagalba bei viesiosios vakarų opinių spaudimas.

„The Baltic Review“

K. Vilniškis.

KETVIRTASIS „FINIS SEMESTRI“

(Apie Pabaltijo Un-tą)

Be gėlių ir be trimitų (kaip įprasta dabar, krikščijant kiekvieną kolektyvą, kuris po pusmečio sukyra) pradėjo savo darbą viena svarbi mūsų kultūrinė įstaiga tolimame plačios Vokietijos pakraštyje. Po painaus paruošiamojo darbo, vieną dieną gimė Pabaltijo Universitetas. Universitetas trijų laisvų Pabaltijo tautų, reikiąs jų begalinį vertimasi šviesos ir tiesos ieškimo keliu. Globėjų skatinami, entuziastai baltų profesoriai ir

studentai atskubėjo čia visokiomis priemonėmis. Darbas buvo iš nieko pradėtas ir su dideliu atkakumu gražiai pirmyn varomas. Profesoriai grįžo iš aplūžusių barakų vėl prie savo mokslinio ir pedagoginio darbo, o studentai kibo į studijas. Po naciško tvaiko metų (atmintim ir mūsų un-tų Lietuvoje žiaurų uždarymą 1943 metais) tiek profesoriai tiek studentai labai jautriai išgyveno pirmąsias laisvo aka-

un—tų likučiai (dvasine prasme) okupuotoje Lietuvoje išgyvena, mūsų visuomenė neįvertino to, ką gavo šiomis sąlygomis Un—to pavidalu. Prof. K. Pakštis neseniai rašė: „Savas Un—tas daugiau kaip vėliava ir himnas simbolizuoja gyvą, kuriančią ir kovojančią tautą“ („Vytis“ 1947). Un—tas turėjo tapti mūsų žiburiu. Iš čia kaip iš kultūros centro turėjo sklirti šviesa į pakraščius. Deja, visuomenė per daug tingi galvoti. Argi kas nors galvojo plačiau apie moralinę ir materialinę paramą mūsų profesoriams ir studentams? Visi tik žino, kad Hamburge bloga, na ir kitiems dar pasako. Tuo viskas ir baigiasi! „Un—tą uždarė!“ — „Sveiki!“ Mūsų visuomenė kaip vanduo nuo žąsies... Dar kaip už negyvelį kriaušėnės taure papildomai išlenks... Ir viskas! Spauda tyli, o ten jau sėdi taip pat nemažai un—tus baigusius žmonius, kurie reikalauja suprasti ir visuomeninė nušviesti galėtų. Ir neatina visai mintis, kad vis dėl to čia nėra jau visiškai paraplįsinis dalykas. Pabaltijo Un—tas tiesia visų Pabaltijo laisvų tautų UN—tų tradicijas. Jis yra laisvo mūsų akademinio darbo tęsinys užsienyje ir kaip šio darbo tradicijų saugotojas bei nešėjas privalo susilaukti visos tautos rūpesties. Un—tas rengia mūsų tėvynės jėgas, kurių ne tiek jau daug tenai paliko, nuolat „savanoriškomis ekskursijoms“ i

Paulius Jurkus

Brahmso valsas As-dur

Op. 39 Nr. 15

Renkas aukso žvaigždės
Virš trobelės manos
Ir, vainiku sustoję, šviečia
Plazda per naktų naktis.

Esu aš vienas, vienas
Aš — karalius savo vienumos,
Platybė valandų klausau nurimęs,
Ką tylia sakys.

Ji kalba man:
Yra ten didelės ir gražios šalys,
Kur nunoksta vaisiai
Svetoje tyloje...

Debesėlis baltas
Tiesia žemės kelius;
Tenai gyvena žmonės,
Nežina šešėlių niekados...

Ir aš keliauju ten,
Kaip šitos žvaigždės,
Savo valandų platybė,
Savo lūkesčio naktį...

Aukso žvaigždės eina
Į svajotus kraštus:
Lieku aš vienas, vienas
Aš — karalius savo vienumos...

Parašytas pagal Brahmsą muziką.

broliškas respublikas vykstant. Lietuvių visuomenė turėtų ypatingai pabrėžti tautos teises į mokslą, bet ne tik!... IRO maistą. Juk juokinga, kai skaitai spaudoje iš vienos pusės apie karo kaltininkų šalies nuginklavinimą, įtvirtinimų išsprogdinimą, fabričių išmontavimą, o iš antros pusės matai un—tų auditorijas ir laboratorijas pilnas prigrūstas jaunų, atkakliai dirbančių, studentų... Per metus visi vokiečių un—tai išleidžia didelį skaičių inžinierių, chemikų, gydytojų, biologų, fizikų ir tt. ir tt. Auga naujos armijos! Caveant! Mes, deja, visi DP, norėdami į vokiškus un—tus pakliūti, tegalime keliais nuosimniais visų priimtų vokiečių skaičiaus pasitenkinti. Jei nori tautą sunaikinti, pirmiausia atimk jai teisę į šviesą... Rodos, vokiečiai pas mus jau kažką panašaus buvo pradėję... Savas Un—tas stengiasi šią spragą išlyginti, kurdamas akademišką aplinką tiems, kurie dėl ankščiau minėtų sąlygų stovyklose pelyti turėtų, nemint to ypatingai svarbaus dalyko, kad jis ruošia gimtųjų kalbų

Daugelyje DP lietuvių kolonijų koncertavę menininkai: iš kairės į dešinę: Muz. A. Kučiūnas, baleto artistė O. Nauragienė ir Liet. Operos solistai J. Augaitytė ir Jp. Nauragis, Don. Šulacis nuotr.

specialistas — mokytojus mūsų atečiai.

Materialiai Un—tą per visus 4 gyvavimo semestrus, išskyrus Amerikos lietuvių, parėmė tik keletas stovyklų. Garbė Würzburgo moterims, Münchenui, Ingolstadtui, Uchtei ir dar kelioms! Jos atsisakė vieno kito kėsnio lietuvių profesorių ir studentų labui. Nėra paslaptis, kad Hamburgo didmiestyje, kainos yra daug aukštesnės negu kitur. Studentai ir profesoriai iš kuklios pašalpos negali sau daug ką leisti. Dabar, tiesa, profesoriai jau gauna vokiškas algas, bet jos yra tiek apkarpytos, kad nedaug teviršija ankščiau buvusias pašalpas. Kurgi kitų kolonijų parama? Gandai pasiekia, kad „amerikonams“ dar nebologai einasi... Kodėl gi Un—tas to stipriau pajusti negavo? (Teisybė, prašyti jis per kuklus). Ar gi kolonijų komitetai negalėtų užmegsti ryšių su Un—to Studentų Atstovybe ir Liet. Profesorų Draugija? Didelis darbas būtų atliktas mūsų bendrai gerovei ir jėgai stiprinti. Galų gale steigime visose kolonijose Pabaltijo Un—to bičiulių sąjūdį, kuris organizuotų konkrečią paramą mūsų Alma Mater. Tokios paskirties organizacija jau yra USA.

Un—tas dirbo lietuviškos profesūros tam tikra prasme išduotas. Oficialiame Un—to sąraše mūsų profesorių su asistentais yra daugiau kaip 40, o tremtyje daugiau kaip 100. Latvija sugebėjo čia žymiai daugiau savo jėgų sutelkti gal dėl to, kad jų profesūros daugiausia buvo Britų zonoje. Mūsų entuzijastų nemažai atsiliepė. Atvažiuo. Gražiai pakalbėjo. Liūdnai apsižvalgė po Zoo — campo barakus (kitų zonų gyventojai tada dar daugiausia gyveno privačiuose vokiečių butuose!) paragavo Hamburgo silkučių, na ir — „tegu kiti dirba!“... Seimos negalima atsivežti, sąlygos darbu sunkios, važinėti sunku... Taip daugelis ir negrįžo antrą kartą. Kiti, darbą pradėję: netesėjo ir dingo be žinios, net dekanai (kartais nelietuvių!) nieko nepranešė. Stai tau ir „kovojanti tauta“! Mūsų garbingieji akademikai pabiro gimnazijose, technikos mokyklose, UNRRA'oje ir kitur, bet naujai steigiamo un—to, kur jie kiekvienas buvo taip reikalingi, nepasirinko. Skundžiasi prof. M. Biržiška: „Prisipažinsiu, kad stodamas dirbti į Pabaltijo Un—tą, maniau, jog ta pozicija mūsų bus labiau išnaudota ir mūsų istorijoje suvaidins didesnę vaidmenį“ (T. Garsas, 4. 9. 47). Tikrai, šitos galimybės mes neišnaudojome: nes pabūgom vargo ir nepatogumų. Mes neatlikom savo pareigų mūsų Alma Mater. Mes susimetėme prie pilnesnio lovio. Tai visa yra labai liūdnas dalykas! Rodos: Lietuvai docento ar profesoriaus paruošimas tikrai nemažai kaštavo... Siandienai jie sėkmingai varžosi dėl vietų gimnazijose, o iš tiesų turėtų dirbti savaime Un—te... Sic!

Negalima kaltinti betgi tų: kurie dirba vokiečių ar dirbo UNRRA'os un—te. Buvęs UNRRA'

vaziuoja iš pačių Vokietijos pietų ir čia dirba. Kas noro ir pasišventimo turi, tas, nežuodamas visų kliūčių, atvyksta ir savo pareigą atlieka. Gaila, tokių atvejų nėra daug.

Daugelis teisina save, sakydami, kad Pabaltijo Un—tas nesąs pilna to žodžio prasme Un—tas, nesąs pripažintas. Deja, jis toks yra, kokią mes darome. Juk mums vis tiek, kaip jis šiuo metu vadinamas. Mes žinome, kas esame ir kokią darbą dirbame. Un—to profesoriai daugiau kaip 30 mokslo spausdintų darbų paskleidė po viso pasaulio un—tus su „Baltic University“ įrašu. O visi drauge galėjome dar daugiau padaryti... Gaila, kad kažkokiais pagrindais visą profesūrą atstovavusi Profesorių Taryba nieko bendro su Pabaltijo Un—to neturėjo ir piršto nepajudino nukreipti ten mūsų mokslo pajėgas. Tikimasi, kad atsiradus kokiai nors gal ir fantastiskai galimybei Un—to ateities darbai, vėl susirinks iš visų pusių „entuzijastų“, kaip kad dabar, paskelbus USA lietuvių sumanymą, jau atsiranda.

Baigiant, norisi kviesti visą lietuvių visuomenę spiesti apie savo Un—tą, kuris dabar sunkiau suvokia savo dienas išgyvena, kuris išreiškia mūsų didžiausį norą kurti dvasines vertybes ir tobulėti, kuris, baigdamas ketvirtąjį semestrą, vis dėlto mato pragiedrulių savo ateityje.

Un—tui yra reikalingas užnugaris, atrama. Lietuviškoji visuomenė apie tai pagalvoti turėtų...

B. Sūdūvis

Mūsų novelės klausimu

Neseniai viename savaitraštyje („Tėviškės Garso“ Nr. 84) buvo straipsnelis, kuris mėgino spręsti klausimą: kodėl mūsų prozoje vyrauja novelė? Tai geras ženklas, kad mūsų literatūrinės problemos vis dažniau ir įvairiau paliečiamos.

Straipsnelio autorius Vincas Svitra mėgina nušviesti priežas-

tis, kodėl pas mus perauga romanų, gi novelių — esą net labai gausu. O skaitytojai kaip tik romaną labiau pasilgę. Ir nepriklausomai Lietuvoje mūsų rašytojas neturėtų tinkamų sąlygų, kad galėtų atsidėti platesnės apimties veikalui: jis galėjęs kurti tik nuo pagrindinės savo profesijos (valdininko ar žurna-

J. Augaitytė ir Ip. Nauragis Augsburgėje

Rugsėjo 11 d. Augsburgio lietuvių kolonijai koncertavo Lietuvos Operos solistai Juzė Augaitytė ir Ipolitas Nauragis. Fortepionu palydėjo muz. Aleksandras Kučiūnas. Pirmoje dalyje buvo atliktas svetimųjų ir lietuvių kompozitorių dainos, antroje — operų arijos. Koncertas baigtas duetu iš Mozarto op. „Don Juan“.

Juzė Augaitytė — tai gražaus tembro lyrinis sopranas su ypatingai skaidriomis ir tvirtomis viršūnėmis. Pirmoje koncerto dalyje solistė padainavo A. Kačauskaus „Kad aš našlaitėlė“, rečiau girdimą J. Gruodžio „Aš svajoju svajonėle“, J. Tallat-Kelpšos „Ne margi sakalėliai“ ir St. Gailevičiaus „Oi laukiau laukiau“. Iš antrosios dalies J. Augaitytės programos šilčiausiai klausytojų buvo sutiktos arijos iš „Bohemos“ ir „Madame Butterfly“ operų.

Ipolitas Nauragis — žinomas Lietuvoje bosas, dar prieš karą spėjęs pagastuoti Pietų Amerikoje. Šio vakaro programoje Nauragis padainavo Giordani, Beethoveno, Chopin, Karanavičiaus, Dambrausko ir Simkaus dainas, taip pat „Boris Godunovo“, „Don Carlos“, „Sevilių kirpėjai“ ir „Fausto“ operų boso arijas. Nauragio bosas papertka klausytoją savo jėga, skardumu ir gilia valdybine išraiška, kuri akivaizdžiausiai buvo justi Boriso monologe.

Gausiai į šv. Antano salę atsilankę Augsburgio lietuviai drauge su tik suvažiavimą baigusiais R. Kryžiaus skyrį atstovais jautriai priėmė abiejų solistų dainas, išskviesdami juos keletui bus.

Didelį koncerto pasisekimą nemažą duklę yra įnešę ir solistų akompaniatorius A. Kučiūnas. Perteikdamas gaidas, jis sugebėjo būti ne tik tikslus, bet drauge ir šiltas, bei spalvingas dalyko atkūrėjas, visuomet su solistu tampriai vieningas. A. L.

Išraiškos šokėja D. Nasvytytė „Gėlių“ šokyje. K. Daugėlos nuotr.

listo) atliekamu laiku. Todėl, esą, daug kas dar galėjo novelių parašyti, o romanams — laiko ir energijos pritrūkdavo. Kietos gyvenimo sąlygos ir čia, tremtyje. Bet ateities Lietuvoje, reikia tikėtis, aplinkybės pagerėsiančios taip, kad — visi beletristai nuo novelių pereis į romaną...

Greita šitokio materialinių sąlygų paaiškinimo, tame straipsnyje yra viena kita nevisai tikslūs aliuzija į novelės ir romano santykį iš esmės. Stai, sakoma: „Kiekvienas rašytojas nešiojasi savo kūrinėlyje vaizduotėje romaną, nes tik jame jis gali išsitiesti, parodyti tikrąjį savo pajėgumą“. Argi tai neskamba šiek tiek vulgariai ir diletiniskai? Juk, rodos, kiekvienas rašytojas pagal savo talento specifinius gabumus, pagal turimą medžiagą ir dvasinio gaivališkumo skalę — savo vaizduotėje nešiojasi vis savotiškus gamalus ir daigus, vis kitokių projektus. Gal būt, tik menkos nuovokos ir didelių pretenzijų rašėjas griebiasi tokios rūšies darbo, kuriuo greičiausiai gali pagarsėti. O tikras kūrėjas imasi tos veikalų rūšies, kuri jam savaime prie širdies artiau. Todėl jei ateities Lietuvoje ir pagerės materialinės sąlygos, nereikia laukti, kad visi dori novelistai pereis staiga į romaną.

Visai kas kita, jei pagal amžių ir gyvenimisko patyrimo plotį, pagal savo dvasinės raidos eigą — ne vienas novelistas imasi ir romano. Panašiai daugelis poetų, jaunystėje talentingai pasirėkę lyrika, vėliau išvirsta pulkiais beletristais ar dramaturgais. Bet visai negudru tvirtinti, kad jei ateityje... rašytojas susikurs tvirtinę egzistenciją ir galės atsidėti vien kūrybai. Tada jis sės prie romano, o novelę kurs tik

protarpiais, kaip tai daro kitų tautų rašytojai.

Apie tuos kitų tautų rašytojus, tur būt, mes irgi neviską tiksliai žinome. Todėl nereikėtų kategoriškai tvirtinti, kad „kitur...“ rašytojai debiutuoja — išeina į viešumą atskira knyga — daugiausia romanais, pas mus — novelių rinkiniais. Ir net toliau toks naivus klausimas: „Ar gal mūsų rašytojai nesusėgė?“

Dievui dėkui, kitur rašytojai irgi ne lietuimi iš dangaus krinta arba — nuo stogo šokdami tiesiog į batus patalio.

Svetimųjų tautų talentai taip pat pradeda smulkiais bandymais, įvairiais mėginimais, dažnai būna redaktorių supeikiami ar skaitytų atmetami ir džiūgauja dėl pirmųjų honorarų centų iš nežymaus laikraščio. Tik yra toks skirtumas, kad mes savųjų kūrėjų žingsnius iš pat pradžių jau matome, nes mūsų spaudos nedaug mėgėjas visa literatūrą pajėgia perskaityti. Gį svetimųjų žymius vardus išgirstame tik jiems pasigarsėjus, Mums paskelbiami jų tobulieji kūriniai, o pirmųjų bandymų niekas neprimena (nebent tik po jų garbingos mirties).

Tačiau klasinių autorių biografijos paskui atidengia visas paslaptis: Turgenovas, Tolstojus, Sabotrianas, Hugo, Lagerloef — argi išvyk jau romanu debiutavo?

Taigi, nereikėtų taip lengvabūdiškai apspresiti meninių veiklų genezę ir plėtoje.

Antra vertus, ne kiekvieno beletristo idealas turi būti romanas. Jei neaukšto lygio skaitytų mes gaudome vien romanus (kadaise Lie-tuvojų-rygiškius „dvilicinius“), tai rimtam literatūros mėgėjui romanas jokių būdu nėra vertesnis už novelę ar eilėraštį. Visi žanrai yra lygiaverčiai ir visi privalo individualaus specifinio talento. Ir todėl nebūtina visi novelistai turi svajoti apie romaną. Pav. Mopasano novelės vertesnės už jo romanus, Čechovo novelinis talentas irgi daro aukštesnis už daugybę romanistų.

O kad mūsų novelė daug stipresnė už romaną, tai seniai turime įrodymų: Krėvės „Šiaudinės pastogės“ klasiniai pavyzdžiai Bilimui nepalyginami kūriniai, Vienuolio viena kita realistinė novelė-puikėsnė už jo romanus; o ir Valžanto „Tas trečiasis“ arba „Aš, tarmaitė ir kanarėlė“ kompoziciniu atžvilgiu daug tobuliau sukonstruoti, negu jo didieji veikalai.

O jaunesniųjų kartos — A. Vaičiulaitis ir N. Mazalaitė tegul niekad nepameta novelinės kūrybos, nes jau yra pasirodę tikrų talentingumu, duodami visapusiškai tobulų pavyzdžių. Gal būt, romanai jiems atneštų daugiau pelno, bet literatūrinio džiaugsmo gal nevisuomet.

Dar reiktų išsiaiškinti novelės, kaip kūrinio, esminiai postulatai. Kai dabar mes kiekvieną vaizdelį (apybraižą) ar stilingesnį aprašą jau vadiname novele, tai tas pavadinimas ima nustoti savo garbę.

Kad ano straipsnio autoriui bet koks atkarpos užpildymas eilutėmis atrodė novelių pavyzdžiais, todėl jis šios rūšies „kūrybos“ taip nemėgsta ir ją daug žemiau vertina, negu romaną (visai teisingai). Štai jis ir sako: „Nei laiko nei kantrybės rašytojas neturėjo. Tokioms sąlygoms esant, jis darė tai, ką ir tegalėjo daryti — rašė novelės...“ Reikia manyti, kad čia autorius kalba ne apie novelę literatūrine prasme, o tik apie tuos pigius reportažėlius, kuriais dažnai paskubom užpildomos mūsų laikraščio atkarpos. Nes tikrai novelė-reikia ir kantrybės ir laiko!

Tad įsidėmėtina šiuo atveju apie novelę keletas dalykų. Pirmiausia: novelėje turi būti natiūrai būti atkurta bet koks vienas įvykis (išorės arba iš vidaus pasaulio), turi būti duota kokios nors staigmena, koks nors faktas, leidžias skaitytui daryti išvadą.

Kaip matome, novelės esmė yra dinaminis principas: joje kas nors įvyksta, pasikeičia, pereina iš vienos būklės į kitą.

Todėl bet koki aprašomieji vaizdai be ypatingo įvykio, asmenų

portretai, reportažai-novelei visiška nepriimtini.

Sis dinaminis principas novelę daro įdomesnę net už romaną, kuriame gali būti aprašoma lygi, normali ilgo gyvenimo tėkmė, o novelėje-būtinai visos dėmesys koncentruotas įvykiu, kuris tuoj intriguoja skaitytą ir pasiūlo pasiūlyti iš gyvenimo fakto naują išvadą.

Antras elementas novelėje-jos didelis objektyvumas. Tuo ji skiriasi nuo visų subjektyvių reportažų, nuo skystų įspūdžių aprašinėjimo. Tad gera novelė visada trumpa: joje neturi būti pašalinio balasto, o vien tik objektyvus vaizdas ir žodžiai apie tą pagrindinį įvykį.

Bet pats subtiliausias dalykas novelėje yra jos kompozicija. Novelė, kaip ir eilėraštis, baisingai bijo nenatūralumo ir palaidumo.

Natūralumas tai yra, kad-visa čia turi būti vientisai gyva, trapijai paprasta ir stilingai lengva, aiška. Kaip dinamikos ir objektyvumo elementai novelę daro panašią į dramos veiklą, taip natūralumas įvykiu ir žodžių taupumas, paprastumas primena gerą eilėraštį.

Tačiau labiausiai mūsų novelės nusideda kompozicijos palaidumo nuodėmė. Dažnai pagrindinis įvykis ar faktas neišryškinamas, kalbama apie keletą įvykių iš eilės, visuri pradama, o kitu bai-

KARTUVĖS

Vyt. Kastytis

Yra šalis, kur ant altorių kruvinų iškelios kartuvės kap juodas karsto dangtis stovi, Ir vietoj Meilės Dievo — kraugeriu pavirtusio žmogaus stabai, Iš mūs tyriausiųjų jausmų kvatoja... Nuo pjedestalų žvelgdami budria kalėjimo sargų akim piktai,

Tenai klusni išalkusių vergų minia — Naujieji gladiatorial, iš tolimų kraštų numirti atvaryti — Parpuola alpami po savo žemės dievo kojom Ir kartuvėm — jo pergalės altoriui — Pagležos kupinus žodžius kartoją: Morituri te salutant!...

Simtai patrankų trenkia pergalės salietui, Aklam nakties dangių išlyksta žvaigždžių milijonai Ir Paukščių Kelio grindiny kvatodami įrašo: Džiaukitės, taika atėjo! — O žemė alpsta mirčiai pasmerkti vergai — šešėlių žmonės — Ir stingstančių lavonų autostradom atvažiuoja išsigimęs dievas, Aukštai iškėlęs kraujo vėliavą raudoną. — Ave, morituri te salutant!...

Pasaulis šypsoi, kaip didelis ir neprotingas vaikas, Pasaulis juokiasi: jam gladiatorial — medinės lėlės, Kalėjimų sargai — bejėgiai švino gabalėliai, Pasaulis džiūgauja, ištiesęs kūdikio rankas — Gražu! Koks nuostabus dangaus spalvų žaidimas! — Ir netikėtai savo budeliams jis ploti ima...

glaima, charakterizuojami asmenys, plepami įspūdžiai ir pagaliau skaitytui net nė išvada neišiki. Tai būna panašu kartais į romano ištrauką: be aiškiai apibrėžtos apimties, be pradžios ar be pabaigos. Romane, gal būt, galima palaidai aprašinėti ar pafilosofuoti, piešti daiktus ar asmenis iš eilės, bet novelė-visa tai yra ba-

lastas.

Didelė mūsų tariamų novelių dalis beveik laikytina apysakomis. Bet ir ši rūšis turi apibrėžtą formą, kurios dažnai neatitinkame.

O tikrų novelių-mes dar nedaug ištiesime turime. Gį reportažų ir visokių „bandymų“ (atkarpai užpildyti) netenka vadinti novelėmis.

Taigi, norint lavinti skaitytų literatūrinį skonį, pravarau spaudoje panagrinėti ir forminius klausimus.

„Tėviškus Garso“ Nr. 87 dar tas pats Vincas Svitra ilgu straipsniu aiškina laikraščio atkarpos įtaką novelėi. Pro visus painius išvedžiojimus išryškėja viena mintis: laikraščio atkarpa veikia novelių kūrėjus visapusiškai teigiamai, nes redaktorių spausdinatiki geras novelės! O pavyzdinga novelė visada — trumpa, gyva ir įdomi, be jokio balasto. Tačiau rašytojai, esą, dažnai stengiasi įkišti ilgesnės ir nuobodėsnės novelės su plačiais peizažo vaizdais ar reportažiniais posmavimais: siekdami surinkti daugiau eilučių (atsėit, honorarą). Betgi rimti novelistai mūsų nuomone, stengiasi ne eilutes gaudyti, o tobulėnį veikalą sukurti. Taip pat ir redaktoriai deda į atkarpą skystai išstetus rašinius tik tada, kai neištenka gerų dalykų. Bet už juos-pigiaus ir moka. Tad kiekvienam kūrėjui vis vien labiau išsimoka rašyti tik tobulas novelas, t. y. trumpas ir gyvai turinčias, nenuobodžias. O menko pajėgumo raštininkas, be abejo, visada stengsis „paleisti“ apyvartą savo ilgas, neįdomius, nuoboduliu pi-aunantčius „kūrinius“. Bet, atčiū Dievui, atkarpos redaktorius moka atskirti pelus nuo grūdų ir tuo būdu daro tikrai teigiamas įtakos mūsų novelėi.

KAJETONAS SKLERIUS — ŠKLĖRIS

Palanga

Albert Engström

KELIONĖS DRAUGAS

Po šiltos Paryžiaus rugpjūčio nakties su musėmis ir vorais, aš išvykau ankštų rytmetį iš Gare de l'Est mieguistas ir be jokio noro.

Vagono skyriuje mes esame keturi keleiviai. Šalia manęs sėdi baltabarzdįs ponas, garbės legiono kaspinėlis per sagos skyklutę persikišęs, o priešais jį sėdi bjaurus, senas yankees, kras pragariskiū įgudimu, nežiūrėdamas sienose išskabintų draudimų, pradeda spjauyti aplink mano ir to pono kojas. Jis tikrai bjauriai atrodo. Jo veidas išputęs ir tamsiai rudas. Stambių geltonų dantų eilė kyšo iš po viršutiniu nepaprastai išsivysčiusio žandikaulio, kuro drauge su storumis lūpomis rudo viryą gana aištingą esant.

Priešais mane sėdi individas, tiesiai iš Vienos karikatūrų išskiptas, su whisker ir šlykščiai prižiūrimais ūsukais.

Yankees pradeda klausinėti senąjį poną tikrai taisyklinga prancūzų kalba, kas mane tru-

putį nustebino, nes ką tik girdėvau jį šaukiant ant viešbučio sargų gryniausiai amerikoniškai.

— Tamsta turi garbės legijoną, — taria jis, pšilenkia į priekį ir savo purvinais pirštais pradeda glamžyti raudonąjį kaspinėlį. Senasis atsilosia atgal ir mėgina apsiginti La Croix numeriu. — Ar Tamsta dalyvavai kare?

— Ne! — trumpai ir piktai atsako šis pagarbos vertasis. Yankees nusispauna tarp jo kojų ir užsidega gražia Virg'nia cigarete. — Šitaaaip! Tamsta jame nedalyvavai. Chal chal Bet aš dalyvavau.

Mes ištempiame ausis. Net ir senasis ponas atrodė susidomėjęs. — Žiūrėk, tamsta, aš esu eljasietis, aš ir dalyvavau, aš! Kad tave perkūnai, mušias kaip vėlnias, o ką už tai gavau? Reumatizmą gavau, o ne kokį tai raudonąją kaspinalaikį. Na, aš visada buvau pirmosios gretose, bet per visą tą bankietą ne nenubrožė mane. Po taikos išvykau į Ameriką. Nė pats vėlnias negalėjo žiūrėti, kaip tie kyveruoti pakausiai pradėjo visap po visą Elzasą švaistyti. Dabar esu pakelvis į Strasburgą. Europoje nebuvau nuo 71 metų. Kiek žinau, neturiu nė vieno pažįstamo. Visi mane

pažinojusieji jau mirę. Bet tai nesvarbu. Turėjau grįžti namo! Nebėsičiau tūgla!

Mes pradėdame domėtis pasakotoju, o jis mieliai tęsia toliau, paklausęs mūsų visų trijų pavardės, užsiėmimo ir pajamų didumo. Jis pasakoja apie Bazainę ir apgulinimą ir prie kiekvieno prisiminimo vis nusikiekia. Ir štai stauga jis taria:

— Ne, aš vėl turiu angliškai kalbėti! Jūs jau kalbate angliškai! All right! Ir žandikaulis išsinarina. Mažiausia 20 metų kaip jis nekalbėjo prancūziškai.

Jis pradeda apie Ameriką, kur viskas yra biggest in the world. Mes kaip tik pravažiuojame per Marne, ir jis juokiasi, kai mes imame gerėtis vynuogynais. Vynuogynai Kalifornijoje, o tai vynuogynai! Epemay baltabarzdįs išlipa. — Ar tamstos žinote, kas tas toksai buvęs? — taria yankees. — Tai tikras kosmopolitiskasis idiotas. Amerikoje, chal chal chal Ar norite šampano? Jis pasiūloja vieną iš tos daugybės šampano parduotelių ir nupirko tris butelius ir tris stiklines. — Šampanas tai vienintėlis, kas Prancūzijoje geresnis, negu Amerikoje. Prašau!

Vienietis ir aš truputį susigėstame.

Taip, taip, jūs esate europiečiai. Išsitempę ir susivaldą. Žinoma, jūs norite ir už šampaną užsimokėti, chal! Bet ar jūs turite tiek pinigų, kiek aš, ką? Jūs apie tai nieko nežinote, jūs, bet aš matau, kad jūs neturite daugiau, kaip tik kelionėi. Amerikoje įgyti dvi-gubas akis. Ar ne tiesą sakau? Ką, jūs į tai tuojau nieko neatsakote, taigi mano teisybė. Gerkite, vai-kai!

— Mes gerėme.

Tegul vėlnei tą Europą, pagaliau. Jūs suprantate, kai gerokai įsidirbai ir kai nebereikia prieš kitus lankstyti, kai aplink šviesiais arbatpinigiais — aš manau, kad visi pinigai Europoje yra arbatpinigiai — visai kaip aristokrata, manai, kad turėtum būti su-tiktas, kaip džentelmenas. Aš žinau, kad manyje darbo tempas kaip vergo, o 25 metus savo gyvenimo išdirbęs kaip vergas, nebaustas juk nelieki, damn it, gentelmen — ar jūs žinote, ką tai reiškia? Gal būt ir turi to žemesnės klasės žievės, kurios ir pinigai nulupty negali. Na, bet visdėlto į sveikatą. O, kaip aš nepa-kenčiu tos Europos. Nieko nelaukiu aš nei iš Elzaso, nei iš Stras-

burgo. Grįžtu pasižiūrėti katedros, gatvių ir tų namų, kur tėvai gyveno, jei jie dar tebestovai. Bet tikriausia dabar ten koks aštuoniauštis stovi. Žinote, jūs, aš manau, kad aš turiu puseserę, seną bobą, o senos bobos šniūkščia tabaką, jai turiu amerikoniško šniūkščiamo, šėtoniška didelę dėžę, jos užteks jai visam jos likusiam gyvenimui, jei ji dar nemirus, bet greičiausia, kad taip. Tikrai smagu pakalbėti truputį angliškai! Tie vėlnei paryziečiai taip pat kalba angliškai, bet kelnereiki angliškai...

— Žinote, aš numigusi valandėlį Persikėlį ir to švedo suola! — tarė jis vieniečiui. Šis persikėlė. Po valandėlės jis jau miegojo. Aš žvelgiau į jį veidą. Tai buvo senas, užgrūdinto, prityrusio vyro veidas, ir juo daugiau aš į jį žiūrėjau, tuo simpatiškesnis jis man darėsi. Jis gulėjo prasilojęs ir knarkė, jo dantys kyšojo iš po lūpų. Bet kaip ten bebūtų, jis turėjo man patikti.

Kelias pradėjo eiti aukštyn. Mes atsidūrėme aukštumoje. Kalneliai, kalnai, miškai apaugusios uolos su pliu grūvėsiais viršūnėse.

Važiavome pro Avricourt, muitininkai paliko mus

K. P. ie

Viesnagė pas melynsalmius gvardus

Isispraudęs tarp žaliuojančių kalvų plaukia Kocheris, ir to dauboj išsislapstė nuo karo baisumų miestelis. Tai senas švabų miestas su tradicine 400 metų amžiaus pilim (vienuolynu), senobiniais mediniais tiltais, apsaugotais stogu, kur tarp senos vokiškos statybos išsiskverbė vienas kitas moderniškas namas ar net ištisas darbininkų kvartalas ir moderniškas maudymosi baseinas.

Atvykus į tą tolimą žaliuojantį vokišką kampelį, vos išlipus iš traukinio, buvau maloniai nustebinta. Mane linksmai pasveikino mūsų trispalvė „Labor Service Company 4236 Civilian Guards“, perskaičiau iškaboje. Ir kryptis rodo į gale miestelio kyšančius bokštus su aukšta mūro siena — mano kelionės tikslas. Gavau ir bendrąjį planą. Jie taip pat, kaip ir aš atvyko atlankyti savo gimnazių gvardų. Mus pasitiko linksmai vyrai juoda uniforma su lietuviškais ženklais ant rankovės ir kepurės. Bematant pasiekėm jų būstinę. Pataikėm kaip tik į sargybos pasikeitimo ceremoniją. Man, pirmą kartą tai matant, pasirodė ji įdomi. Besibaigiant ceremonijai, keliasdešimt melynsalmių gvardų su lengvais amerikoniškais šautuvais vienas laiptais pakilo į viršų ir užėmė jiems paskirtus pos-

tus ant mūro sienos, o kitais laiptais leidosi toks pat kiekis gvardų poilsui. Sautuvus palikę sargybinię, jie vėl rikiuotai žengė namo. Kaip anie, nuėjusių tarnybą, vyrai laikėsi rimtai, taip šie, grįžtantieji iš darbo, pamatę pažįstamus tautiečius, šypsojos. Juk daugumas jų yra mūsų stovyklos dipukai. Jie — tie patys ir lyg kitokie. Pas mus, stovykloje, kurie neturėjo rimtų nuolatinių pareigų, slėpinėjo iš kampo į kampą nuobodžiais veidais, be energijos ir dvasios, ar kur susimetę tingiai lošę „pulka“. O čia, šloje darbovietėje, į kurią tik pasižiūri, šviečia energija ir jaunatviškas linksmumas. Yra ju tarpe ir vyresnio amžiaus kiek surambėjusių vyrų. Bet ir jie nuostabiai pajauję, pagyvėję ir neatskirsi nuo jaunikių. „Čia mūsų nebepersekiuoja screeningai, niekas neragina „namo“, ir mes jaučiame žmonėmis“. — tarė man vienas gvardas. Taip, tai yra didelis dalykas jaustis ir būti žmogum.

Gvardai dykai laiko neleidžia. Atliekamu laiku jie sportuoja, mokosi anglų kalbos ir aktyviai dalyvauja paskaitose, kurias jiems laiko kviečiami prelegentai. Kaip tik aš patekau į išvežtųjų į rytus minėjimą. Geduliną šventę prasidėjo iškilmingom pamaldom, kurių metų lietuviškai giedojo gvardų choras. Tuoj

po pietų susirinko visi (išskyrus einančius sargybą) į salę, ir kuopos vado padėjėjas majoras J. pasakė turiningą įžanginį žodį, prasydamas atstojimui pagerbti mirusius tremtinius ir pakvietė prelegentą skaityti paskaitą. Šį kartą skaitė prof. G. Jis labai išsamiai nupasakojo mūsų tautos tragediją, Rytų atėjūnui pavergus Lietuvą ir lietuvių išblaškius po tolimą Sibirą. Jis labai vaizdžiai nupiešė politinius momentus nuo Sovietų pripažinimo Lietuvos nepriklausoma valstybe ir išsižadėjimo jos amžiniems laikams ligi 1941 metų birželio 15 d. Gvardai atsidėję klausėsi paskaitos. O ją baigus pasipylė klausimai, vieni daugiau samoningi, kiti mažiau. Pagal išsilavinimą. Juk čia susirinko įvairių profesijų žmonės. Buvę juodadarbiai darbininkai, sanitarai, kalviai ir pan. pūliausiai sugyvena su inteligentinių profesijų žmonėmis, vadinaisiais „baltarankiais“. Jau DP stovykloje jie susidraugavo, o čia dar labiau susitartino.

Kitą dieną turėjo būti skaitoma įdomi paskaita aktualiaisiais politiniais klausimais, bet man neteko jos pasiklausyti, nes turėjau grįžti stovyklon į eilinį dažną patikrinimą. Pavalgius gvardiškus pusryčius salėje su kita ponija (ji gvardų valgyklą moterų neįsileidžia), atsisveikinau su niūriais mūrais, kuriuose kaliniai įvairių tautų nusikaltė dipukai (lietuvių, mano džiaugsmui, nežymus kiekis, ir jie už mažus nusikaltimus kalinami). Žvilgtelėjau dar kartą į sargybinius, vaikščiojančius po medinį dengtą koridorių virš mūro sienos ir į baltą, nutiestą, nuo kalėjimo per gatvę, iškabą. Tie patys žodžiai, kaip prie stoties, tai pati trispalvė ir jos viduryje melynas skydas su baltom raišmėmis „C. G.“

Tautiniais piešiniais papuošta lietuvių sargybų koplytėlė, ir kuopų vėlavos (L. Tremtinių endruomenės dovanos). Meninis darbas A. Kudirkos. A. Vilko nuotr.

Bet nuostabus dalykas, kad saulės šviesoje tam mėlynam skyde išryškėja Vytis. Pasirodė, kad dailininkas buvo nupaisęs mūsų valstybės ženklą, bet pravažiavęs pro šalį pulkininkas liepė jį užtepti. Dailininkas nenoromis panaikino Vytį rugiagėlių spalva. Bet saulės šviesa pro dažus tą Vytį išryškina.

Pranys Alšėnas

SARGYBU KUOPU VYRAMS IŠSISKIRSTANT

Su džiaugsmu tenka konstatuoti, kad lietuvis, kur jis bebūtų, pirmo eilėje prisimena, kad yra lietuvis ir savo tautos reprezentantas. Su ta mintimi gyvendami, mūsiškiai sargybų kuopų vyrai, reikia pripažinti, neapvykę tu kurie jiems buvo patikėję garbingas sargybinių pareigas. Jie neapvykę ir mūsų tremtinių bendruomenės. Apie sąžiningą jų pareigų atlikimą ir aukštą moralinį jausmą tame darbe rašė net didieji Amerikos laikraščiai.

Deja, jų šis garbingas darbas jau yra baigiamas ir sargybų kuopų daliniai išformuojami. Buvęs Mannheim — Kaefertaly baltų štabas jau išformuotas. Tuo reikalu išleistame Karinės Valdžios bendraraštyje rašoma: „Sargybų kuopos išformuojamos, nes tai išplaukia iš bendros US Armijos vedamos linijos“.

Sia proga žodelis kitas norisi parašyti apie mūsų sargybų kuopų vyrus, gyvenusius Fuertho apylinkėje.

Tie vyrai sąžiningai atliko jiems patikėtas pareigas, gražiai reprezentavo mūsų tautos vardą kitų tautų atstovų akivaizdoje, o taip pat neužmiršo kultūrinę ir įvargę patekusių savo tautiečių reikalų.

Su kokių grynų jausmu ir gražiu tautiniu altruizmu tie vyrai aukojosi dideles sumas, galima suprasti iš vienos jų laiško pastraipos, kuri jie parašė vieno komiteto pirmininkui, pasąjūdamai Mo-

buvo suorganizuoti paskaitų ciklai. Paskaitos buvo skaitomos nusistatyta tvarka (kas antradienį). Paskaitininkais buvo kviečiami su išsilaisvintais įvairių sričių specialistai.

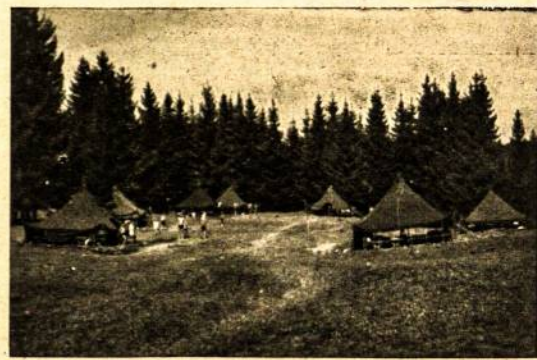
Kuopos turėjo savo skaityklas, kuriose buvo gaunama tremtyje leidžiama, o taip pat ir Amerikos lietuvių spauda ir knygos. Jie buvo susiorganizavę vyrų choras, sporto komandas ir kitokių lavinimosi ratolius. Buvo pradėję leisti ir savo žurnalą „Saulkį“.

Kuopų vyrai palaikė glaudžius santykius ir su lietuvių tremtinių bendruomene. Kiekvienai tokiai kuopai buvo paskirta ją globojanti Tr. Bendruomenės apylinkė.

Globojančiosios bendruomenės savo globotinių taipogi neužmiršo. Jų atstovai dažnai jais aplankydavo, su jais pasikalbėdavo, pasitarėdavo, įteikdavo jiems tautines vėlavas, kurios jiems buvo vienybės bei ištermės simbolis.

Jie turėjo įsirengę ir gražią koplyčią, kur sekmadieniais sukludavo prieš altorių ir prašydavo, kad Dievo Motina išklausytų jų maldų, kurios paveikslas ir puosė koplytėlės altorių. Koplytėlė buvo gražiai dekoruota. Jos lubos ir sienos, atrodė, gražiausiai tautinių motyvų kilimais išaustos, pagražintos simboliniais ženklais.

Dokoravimo darbą labai skoningai atliko tu pat kuopų narys A. Kudirka.

Augsburgo lietuvių skautų stovykla. Füssene Račino nuotr.

Vėlavos pakėlimas Augsburgio lietuvių skautų stovykloje Füssene Račino nuotr.

ramybėje. Vienas vyriškis pravėrė vagono skyriaus duris ir paklausė: — Ar turite ką apmušinti? Miegulistas atsakiau: — Nel!

Jis nuėjo koridoriumi toliau. Vakaras slenkia tylus, protarpiasis pasisiekame su vienietiu apie Austrijos grožybes.

Artėjame prie Strasburgo. Senasis yankees atsikelia nuo suolo mastodonto vikrumu.

— Po velnių ta Europai Kodėl jūs neturite negrų, kurie galėtų atidumti su whiskey, kada jos kaip tik reikia? Jūs esate aristokratai — taip, bet ne jūs abu! — pridėjo jis. — Bet visi kiti! Trauk mane perkūnas! Nuo pat Havre ligi Paryžiaus tesutikau tik aristokratus. Aš juos visus galėčiau nu-pirkti, jei tik norėčiau, ir savo pinigais padaryčiau juos tarnais, tokie jūs esate — taip, atsiprašau ne jūs! Bet kur mes pagaliau esame?

Traukinius puškėjo pirmyn. Įėjo konduktorius.

— Prašau bilietus, mano ponai! Yankee žiūrėjo pro langą. Žiūrėjau ir aš. Melsvai ūkanotame ore atsimusė miesto kontūrai su bokštu, viską kitą nustelbiančią.

Mano kelionės draugas susmuko suole, rankomis užsidengė veidą, ir jo nugara pradėjo drebtinėti. Smarkiai — aš beveik laukiau epileptinio priepolio.

— Kas atsitiko? Ar tamsta sergi? Ar galiu kuo nors Tamstai padėti? Sakykite!

Jis kukčiojo.

— Ar jūs nematote. Tai Strasburgas ir senoji katedra. Ar jūs nematote, kaip gražiai ji ten stovi, visai, kaip viršūnė, kaip viršūnė! Comme une dentelle!

Jis švedų kalbos išvertė Juozas Lingis.

Albert Engström, vienas iš originaliausių ir įdomiausių Švedijos rašytojų, gimė 1869 m. pietinės Švedijos provincijoje Smalande. Baigęs gimnaziją ir porą metų pastudijavęs Upsalos universiteta įstojo į Götteborgo meno mokyklą. Iš pradžių bendradarbiauja kaip šaržistas juokų laikrašty Söndags — Nisse, bet netrukus išleidžia savąjį Strix. 1919 m. tampa Švedų Meno Akademijos narys, 1922 m. išrenkamas ir į Švedų Akademiją, o 1927 m. pakeliamas Upsalos universiteto garbės daktaru. Nuo 1925—35 buvo grafikos profesorius Meno Akademijoje.

Savo juokų laikrašty Strix šaržais Engströmas laimėjo švedų liaudies širdį, visi jo sukurti juokingi tipai pasidarė labai populiariai. Tos juokingosios jo istorijos iš lengvo išauga į stiprius ir sultingus liaudies gyvenimo pavaizdavimus. Jau pirmame save rinkiny (Aukštinė knyga, 1886) jis pasirodė savotiškas rašytojas, kupinas drastiško humoro. Jo kūryboje visur žymu ryškus tikrumo pajautimas, jo pasakojimai kupini meilės savai apylinkėi ir jos žmonėms. Jo sugėdijimas užtikti humorą kasdieninėje žmogaus buityje iš dalies priklauso ir nuo to, jog žmogų jis mato tikroje perspektyvoje, o visa netikra dalyka susitraukia į tikrą juoką išaukiantį mažumą. J. Ls.

L.R.K. Organizacijos ir statistikos reikal

(iš J. Daugėlos pranešimo LRK suvažiavime).

Pereitę metų LR Kryžiaus visuotiniame suvažiavime Hanau buvo konstatuota, kad pirmieji darbai metalo buvo daugiau organizacijos ir susirikiavimo metal, kurie maždaug baigėsi tuometiniu pirmuoju suvažiavimu. Antrieji darbai metalo buvo jau grynai našūs ir tiesioginio darbo metal, per kuriuos visi organizacijos padaliniai, t. y. skyriai ir vietos įgaliotiniai, išvytė darbo tautiečių, kurios visam darbui davė pastovų pobūdį ir įspaudė sistemą bei planingumo ženklus. Skyrių ar kitų padalinių organizavimo reikalai buvo beveik galutinai baigti pirmaisiais darbo metais, ir šiais metais teko atlikti tik kai kuriuos papildomuosius darbus sukuriant organizacijai patobulinti ar šiaip nesklindumams pašalinti.

Šiuo metu LR Kryžiaus veikla apima visas tris vakarinių sąjungininkų okupuotas Vokietijos ir Austrijos zonas. LRK taip pat stengiasi paremti mūsų tautiečius, esančius ir ketvirtoje zonoje, ypač Berlyno ir Vienos vakarietiškuose sektoriuose, tačiau šis darbas, dėl visiemis gerai žinomų priežasčių, yra labai sunkus. Su lietuviais, esančiais kituose kraštuose, yra palaikomas daugiau informacinio bendradarbiavimo ryšys, o jų šalpą ir paramą vykdo tiesioginiai BALF'as ar kitos vietinės organizacijos. Kiek skirtingoje padėtyje yra naujai emigravusiųjų mūsų tautiečių moralinės ir medžiaginės paramos klausimas, tačiau apie tai kiek vėliau.

Siems uždaviniais vykdyti LR Kryžiaus organizaciją be Vyr. Valdybos sudaro keturi generaliniai įgaliotiniai su savo įstaigomis, kurių du yra amerikiečių zonoje ir po vieną Austrijoje ir anglų zonoje, viso 65 skyriai ir 42 įgaliotiniai.

Lyginant skyrių skaičių su pereinamaisiais metais, jis yra sumažėjęs 20, o įgaliotinių skaičius padidėjęs 21. Šio reiškinio anaiptol netenka vertinti, kaip mūsų organizacijos sumažėjimą arba darbo siaurėjimą. Skyrių skaičius pirmaisiais sumažėjo dėl to, kad pereinamaisiais amerikiečių ir dalinai anglų zonose pasireiškė UNRRA-o tendencijos likviduoti mažasias stovyklas, prijungiant jas prie didesniųjų, arba kelias mažesnes stovyklas sujungiant į vieną stovyklą. Tuo būdu ir mūsų skyriai, atitinkamai prisiderindami, prisijungdavo arba susijungdavo. Įgaliotinių skaičių labai padidino anglų zona, nes toje zonoje, prasidėjus platesnei lietuvių emigracijai, daugelyje vietų dalis aktyvių Kryžiaus darbuotojų išvyko į Angliją. Negaalint staiga išrinkti naujų valdybų, Vyr. Valdybai pereinamajam laikotarpiui teko skirti vietos įgaliotinius.

LR Kryžiaus skyrių mažėjimą, ir įgaliotinių skaičiaus didėjimą anaiptol negalima palaikyti Vyr. Valdybos tendencija mažinti skyrių skaičių ir atiteityje verstis įgaliotiniais. Vyr. anaiptol negalima palaikyti Vyr. Valdyba gliai įvertina ir pilnai supranta mūsų skyrių darbą ir jų bendruomeninę reikšmę, todėl visomis pastangomis stengiasi ir prašo taip pat visus stengtis atiteityje, kur tik galima, organizuoti LR Kryžiaus Draugijos skyrius, taip pat anglų zonoje, kur yra vietų skyrių paskirti įgaliotiniai. Kai tik sąlygos leis ir gyvenimas jėis ir normalnes vėžes, vėl bus atgaivinti LRK skyriai.

LRK Vyr. Valdyba yra įsitikinusi, kad tik suorganizavus galimai platesnę visuomeninę mūsų darbo kontrolę ir leidžiant galimai daugiau visuomenės dalyvauti LR Kryžiaus darbe, galima deramai ir tiksliai suorganizuoti

darbą, pavadant jiems vykdyti atskirus uždavinius arba sudarant progą tiesiogiai arba per savo rinktas revizijos komisijas dalyvauti mūsų darbo kontrolėje ir gėrybių paskirstymo patikrinime.

Cia taip pat pravartu atkreipti dėmesį ir į mūsų narių deramą pareigų atlikimą. Pati mažiausia ir lengviausia atliekama pareiga yra susimokėti nario mokesį, tačiau ši pareiga nevisur yra pilnai atliekama. Nekalbėdama plačiau apie būdas ir priemones įtraukti daugiau narių į aktyvų darbą, manau, kad skyrių valdybos ir įgaliotiniai patys parodytų tuo reikalu deramos iniciatyvos ir sumanumo. Ypatyngose sąlygose yra LR Kryžiaus vietinių įgaliotinių darbas. Jeigu skyrių valdybos yra pilnoje savo narių kontrolėje ir priežiūroje, tai įga-

nę žalą tiek vietos skyriui, tiek visai LR Kryžiaus organizacijai. Kadangi šio skyriaus valdyba ir jo tuometinis pirmininkas veikė uždarai, atsisakygė nuo bendruomenės, tai ištikis šiam nesusi-pratimui, LR Kryžiaus skyriaus valdyba ne tik kad nesulaukė iš vietos visuomenės deramos paramos, bet visuomenė dalinai parėmė išsiskolėlių veiksmus. Cia turitu pabrėžti, kad vėliau patikrinus, šiam skyriuje nerasta jokių trūkumų nei blogos valdyba ne tik kad nesusi-pratimai kilo grynai dėl viešos ir tikslios informacijos stokos. Kalbant apie šiuos nemalonių reiškinis, tenka pabrėžti, kad panašūs įvykiai, kada pašaliniai asmenis imasi neleistinomis priemonėmis tvarkyti mūsų organizacijos reikalus, yra nepaprastai žalingi mūsų bendrajam reikalui, nes čia

ir pilnai atlikti savo uždavinius. LRK Vyr. Valdyba nuolat palaiko labai glaudžius santykius su centrinėmis lietuvių organizacijomis arba su visuomenine organizacijų centrinėmis vadovybėmis. Šiuo pavyzdžiu turi skirti ir mūsų skyriai, plėsdami šiuos gerus santykius ir į mūsų gyvenimo periferijas. Cia be abejo pirmoji eilėje turima galvoje mūsų Tremtinių Bendruomenės Organizacija ir jos vietiniai Komitetai.

Su dideliu pasitenkinimu tenka pažymėti, kad per šiuos darbo metus nebuvo didesnių nesusi-pratimų šioje srityje. Tik pora atvejų buvo kada nusikundimui, kad LR Kryžiaus skyriai perzengė savo kompetencijos ribas ir įsimašė į kitų organizacijų darbo sritį, tačiau šie nesusi-pratimai buvo vietoje išsiaiškinti ir likviduoti. Reikia manyti, kad atiteityje šie santykiai dar geres ir eis tolimesne bendradarbiavimo ir bendravimo linkme.

Pradėdama kalbėti apie LR Kryžiaus veiklos pasireiškimus, turiu pabrėžti, kad, kaip pereinamaisiais metais, taip ir šiais metais daugumos skyrių ir vietinių įgaliotinių darbas pasireiškė daugiausia gautų gėrybių paskirstymu ir jų įtekimu stovyklų gyventojams. Tačiau LRK skyriai ir įgaliotiniai turėtų pagal galimybes savo veiklą plėsti ir apimti kiek galima daugiau darbo sričių. Pirmoji eilėje, be abejo, čia iškyla reikalas rasti būdų išnaudoti visas galimybes, šalpai reikiamas gėrybes suorganizuoti vietoje — savo stovykloje.

Graziai jau ir pasirodė kai kurie kiti skyriai, savo iniciatyva subūrę šalpai gan dideles sumas. Biberacho skyrius suorganizavo dirbtuvę, kurioje iš vartojimų netinkamų rūbų liekanų gamina kaklaraiščius ir vaikams žaislus. Schwab. Gmünd ir Rosenheimio skyriai išlaiko nuolatinius galingųjų seserų kursus ir tuo, vykdydami tiesioginį savo uždavinį, labai pasitarnauja bendruomenei duodami progos ne mažam skaičiui lietuvių moterų įsigyti naują praktišką profesiją.

Sie keli pavyzdžiai rodo, kad vis dėlto yra galimybių LR Kryžiaus skyriams būti ne vien BALF-o gėrybių daluotojais bet surasti naudingą ir didesnio darbo. LR Kryžius taip daugiau gali eiti į kultūrinę veiklą, organizuojant paskaitas, koncertus arba kitas kultūrines pramogas.

Pagaliau labai svarbi ir būtina darbo sritis yra moralinė tremtinių globa. Juk kasdien vis daugiau mūsų tautiečių tarpe atsiranda tokių, kurie yra reikalingi moralinės paramos. Ligoninėse guli ligoniai, pagėbėliai, buvę karo belaisviai, invalidai ir šiaip nepastovaus ir liūdnio gyvenimo išskankinti likimo broliai reikalauja moralinės paramos. Vyr. Valdyba labai džiaugiasi, kad naujai suorganizuotas moterų

Freiburgo 1. Br. Lietuvių kolonijos pirmosios komunijos vaikų iškilmės

go. Jos veiklos išaugimą rodo daiktinių ir piniginių apyskaičių skaičiai, o jos organizacijos išaugimą liudija LR Kryžiaus narių skaičius, kuris iš 4.710 per metus pasoko iki 6.661, kitaip sakant, išaugo beveik pusantro karto ir šiandien jungia 11 procentų visų Vokietijoje esančių lietuvių tremtinių. Tačiau tai dar nėra ta riba, ant kurios jau galima sustoti. Tremtinių vargas kasdien didėja, ilgėja ir jų prašymai didėja, o šiam visam pasitikti reikia savo organizaciją, nuolat stiprinti ir tvarkyti. Ligšioliniai mūsų šalpos šaltiniai eventualiai gali sumažėti, ir reikia skaičiuoti su galimybėmis, kad gali atiteityje tekti daugiau dėmesio kreipti į savitarpinę pagelbą, o tai bus lengviau įmanoma tuo atveju, kai mūsų organizacijos skyriai apims visas vietas, kur tik yra bent kiek lietuvių.

Ypatyngai aktualu šiuo metu yra narių skaičiaus padidinimo reikalas. Vyr. Valdyba laikosi nuomonės, jog didinant savo narių skaičių, reikia saugotis, kad į mūsų organizaciją nepatektų destruktiviūs asmenys, kurie savo blogu vardu stovyklose žemintų visus mūsų organizacijos orumą arba savo veiksmais ir išsiskolėmiais galėtų padaryti LR Kryžiui materialines ir moralines žalias. Tačiau Vyr. Valdyba visada buvo, dabar yra ir atiteityje bus nusistatymo, kad visi padorūs, veiklūs ir entuziastingi darbai lietuvių tremtiniai būtina turi būti įtraukti į mūsų organizaciją.

Šiandien tremtiniai yra labai jautrūs įvairiems materialiniams reikalingams, o ypatyngai įvairių gėrybių dalinimui, todėl neuostabu, kad mūsų darbas dažnai susilaukia labai daug kritikos, priekaištų ir užsiuolimų. Siems užsiuolimams atremti viena iš priemonių yra galimai daugiau bendruomenės narių įtraukti į aktyvų LR Kryžiaus

liotiniai yra lyg LR Kryžiaus tarnautojai vietoje ir priklauso betarpiškai generaliniams zonų įgaliotiniams arba Vyr. Valdybai. Tačiau faktiškai įgaliotiniai, dirbdami savo apylinkės lietuvių naudai ir rūpindamiesi jų reikalais, turi taip pat jausti už savo veiklą ir išlausytų jų pageldavimų bei esamus esamus trūkumus. Veik kiekvieno įgaliotinio veikimo ribose yra ir LR Kryžiaus Draugijos narių, su kuriais įgaliotiniams yra būtina palaikyti glaudžius ryšius ir, artimai bendradarbiaujant, apsvartinti visus reikalus.

Kai kuriems skyriams ir įgaliotiniams yra tekę patirti daug nemalonių staigmenų dėl netikamo ir nepilno savo narių ar platesnės visuomenės informavimo apie savo darbus. LR Kryžiaus veikla apima ne vien savo narius, bet visą tremtinių bendruomenę ir visus jos narius, o taip pat gėrybės ir lešos, kuriomis disponuoja LR Kryžius, yra skirtos taip pat visai lietuvių bendruomenei, todėl visai natūralu ir pateisinama, kad visuomenė reikalauja informacijos apie LR Kryžiaus darbą ir apie turimų vertybių paskirstymą. Todėl šių informacijų skyriai ir įgaliotiniai turi ne vengti, o galimai daugiau įvairiomis progomis tiekti. Yra skyrių, kurie yra visai užsidarę savo ratelyje ir nepalaiko ryšių su visuomene arba net ir su bendruomenės rinktais organais, t. y. vietos LTB komitetais. Cie nenormalumai yra atiteityje šalininti, o mūsų darbas turi įgauti galimai vėsesnį pobūdį ir būti žinomas visai bendruomenei.

Viešoms vengimas daugiausia, tur būt, prisidėjo prie nemalonių įvykių Würzburge, kur keil neatsakingi asmenys bandė suardyti skyriaus veiklą bei jo organizaciją ir savo neleistinai veiksmams padarė didelę morali-

sudaromas labai pavojingas pretekstas atečiai.

Tenka įsamiškai pabrėžti, kad LRK yra savarankiška, autonomiškai veikianti organizacija, kurios darbas yra normuojamas Lietuvos Vyriausybės išleisų įstatymų ir tos pačios vyriausybės patvirtintų vidaus tvarkos statutų, kuriais aiškiai numato ir aptaria, kuriais keliais ir kuriojais priemonėmis galima pašalinti visus nenormalumus bei darbo negeroves.

Tačiau tai nieku būdu negali trukdyti gražaus ir darnaus bendradarbiavimo su kitomis visuomeninėmis lietuvių tremtinių organizacijomis. Sis bendradarbiavimas yra būtinas, norint gerai

Laiminga šeimininkė

komitetas su savo padaliniais vietose labai gražiai ir pasigėrėtinai ėmėsi šio sunkaus uždavinio.

Anglų zonoje sąryšis su emigracija susidarė visai savotiškos LR Kryžiaus skyrių darbo sąlygos, apie kurias tenka kiek plačiau užsiminti, nes, galimas dalykas, panašūs įvykiai gali užpulti mus ir kitose zonos, ir todėl tam mes visi turime pasiruošti.

Siuo metu iš anglų zonos išvažiuoja tik sveikl, pajėgus ir darbingi mūsų tautiečiai. Šis reiškinys mūsų darbu yra ypač tingiai neigiamas. Iš vienos pusės žymiai padidėja šelpiamųjų skaičius, nes Vokietijoje lieka moterys, vaikai ir darbai netinka žmonėms. Teisingai BC Taryba savo pranešime charakterizavo esamą padėtį, pažymėdama, kad pradėti emigracijai ta pačia linkme vykstant ir toliau, ateis laikas, kada Vokietijoje tremtinių stovyklos įgaus senelių, vaikų ir paliegių prieglaudų vaidį.

Ne mūsų uždavinys kovoti su šiuo reiškiniu. Tuo reikalu yra susirūpinusios kitos mūsų centrinės organizacijos ir jos daro atitinkamus žygius padėčiai pagerinti. LR Kryžiaus uždavinys yra ateiti pagalbon likusiems be globos tautiečiams ir juos paremti. Be abejo, šis darbas yra sunkus, tačiau jam nors dalinai įvykdyti tenka būdriai budėti, kad ši emigracija nesurdytų mūsų organizacijos. Mūsų bendruomenę yra apėmęs emigravimo psichozas, ir daugelis, progai pasitaikius, važiuoja metę visus reikalus ir jų niekam neperveda. Visi turi prisiminti ir tai reikia kiekvienai progai pabrėžti, kad viešiemis išvažiavus, lieka dar daug likimo draugų, kurie turi toliau vargti tremtinio dalį.

Siuo metu išvyksta į kitus kraštus, o taip pat ir Angliją, vien sveiki bendruomenės nariai ir jie, gavę darbą, gali pilnai sau užsidirbti egzistencijai reikalingą minimumą, o, be to, yra globojami šių kraštų socialinės globos įstatymų. Todėl dar šiuo metu jie LR Kryžiaus globos nereikalauja. Tačiau Vyr. Valdyba juos dar laiko savo veikimo orbitos ribose ir, reikalui esant, pasirūpins jų parama. Taip pat praveria ir skyriams sekti savo narių likimą kituose kraštuose ir apie viską painformuoti gen. įgaliotinius ar Vyr. Valdybą. Išvykstantieji tautiečiai ir turi likti gyvosios mūsų tautos organizmo dalelytės ir todėl jų išlaikymas prie savo natūralaus bendruomenės kūno yra visų mūsų, o taip pat ir LR Kryžiaus, kaip organizacijos, uždavinys.

Baigdamas dar noriu pabrėžti, kad per šiuos metus dar pastatė kai kurių ir grynai administracinio pobūdžio trūkumų. Kai kurie skyriai labai pavėluotai arba visai neatsako į raštus, nepripažįčia apyskaitų, susirinkimų protokolų etc. Be abejo, kad tuo yra trukdomas mūsų darbas ir dažnai nuo to nukentė tiesioginiai patys šelpiamieji. Siuo metu pinigines apyskaitas yra atsuntę tik 73 visų skyrių. Narių sąrašų, ku-

rie buvo prašyti pristatyti iki šių metų rugpjūčio 20 d., dar nepristatė 15 skyrių. Naujų gimusių vaikų skaičiaus dar nepranešė 12 skyrių, o visi terminai tiems dalykams pristatyti jau seniai praėjo. Kadangi naujų gimusių skaičius vietovėms buvo reikalingas pristatyti galimai greičiau Tarptautinei „Don Suisse“ organizacijai, kuri pažadėjo juos tiesiogiai paremti, tai galimas dalykas, kad dėl skyrių apsilėidimo, nepranešant naujų gimusių skaičiaus, šių vietų vaikai pašalpos nebegaus.

Nors daugelis skyrių ir įgaliotinių labai tvarkingai ir tiksliai palaiko ryšius su gen. įgaliotiniais ir Vyr. Valdyba, tačiau tenka paraginti ir visus likusius pasiekti jų pavyzdžiu ir sutvarkyti savo organizacinį ir administracinį darbą.

Ta pačia proga tenka porą žodžių tarti statistikos reikalu. Paskutiniu laiku tremtinių statistikos reikalas yra įjęs į normalines vėžes. LTB Vyr. Komiteto suorganizuota Centrinės Kartotekos įstaiga tvarkingai ir pilnai veda tremtinių natūralaus ir mechaninio judėjimo žinias, registruodama mirimus, gimimus, santuokas. Taip pat Centrinė Kartoteka veda ir profesinio pasiskirstymo žinias. Todėl LR Kryžiaus organizacijai nebetenka šios statistikos lygiagrečiai tvarkyti. Visas reikiamas žinias LR Kryžius gauna iš Centrinės Kartotekos. LRK Vyr. Valdyba veda tik tremtinių sveikatumo statistiką, kuri renkama per skyrių specialiomis anketomis. Šios žinios bus ir toliau renkamos, ir prašome visus skyrius galimai tiksliau nustatytais terminais šias žinias siūsti Vyr. Valdybai. Taip pat maloniai prašome visus skyrius tiksliai vesti mūsų organizacijos statistiką, t. y. gen. įgaliotiniams ir Vyr. Valdybai apie visus narių pasikeitimus, pristatant toliau Vyr. Valdybai tvirtinti naujai priimtus narius ir pranešant apie senųjų

Laisvalaikis...

V. Anykščio nuotr.

narių išvykimą arba šiaip išstojimą iš organizacijos. Iki šiol daugelis skyrių šias žinias duodavo labai netiksliai. Prašome ateiityje į tai atkreipti daugiau dėmesio ir toliau po suvažiavimo tiksliai sutvarkyti savo narių sąrašus, o vėliau sekti jų pasikeitimus.

Taigi, taip maždaug atrodo antrasis darbo ir veiklos metais mūsų organizacija.

daryti. Todėl apie masinius afidavitų parūpinimus negali būti nė kalbos. Be to, JAV lietuviai nėra tiek ekonomiškai pajėgūs, kad tuo būdu galėtų spręsti problemą. Amerikos lietuvių parama yra ir bus labai svari, sprendžiant tremtinių problemą kitais būdais. Todėl jų ekonominis išnaudojimas ir netinkama jų atžvilgiu laikysena kenksminga bendram tremtinių reikalui.

Mūsų brolių amerikiečių dėka, jau nemažas būrys tremtinių įsikūrė JAV ir dar nemaža tremtinių yra pasiruošę išvykti iš Europos.

LTB VYR. KOMITETO MEMORANDUMAS MAINE GUNERATORIUI

Vyr. LTB komitetas pasiuntė JAV—bės Maine gubernatoriui Mr. Hildreth memorandumą; kad lietuvių tremtinių Vokietijoje ir Austrijoje yra apie 70.000. Tai sudaro apie 17.000 šeimų. US okupacinėje zonoje yra apie 40.000 lietuvių, tai yra apie 10.000 šeimų. Jų tarpe yra visai nedaug senų žmonių, o tik vidutiniškai amžiaus ir priaugusių. Lietuviai DP yra šiuo amžiaus grupių: 0—9 metų — 17,2%, 10—19 metų — 13,7%, 20—29 metų — 22,8%, 30—39 metų — 22,8%, 40—49 metų — 13,7%, 50—59 metų — 6,4%, 60 ir vyresnių — 3,4%.

Toliau šiame memorandume nurodoma, kad 80% visų Lietuvos gyventojų, taip pat ir lietuvių tremtinių, yra ūkininkai ar ūkininkų vaikai.

Memorandume prašoma DP perkelti į JAV ir Maino valstybėje leisti jiems įsikurti.

LIKVIDUOJAMOS DP SARGYBŲ KUOPOS

EUCOM iš Frankfurto praneša, kad pusė DP sargybų dalinių jau paleista.

Siuo metu dar tarnauja 16.500 civiliių sargybinių, bet tikimasi ir juos paleisti taip greitai, kaip tai bus įmanoma atlikti, kad apsaugotų kariuomenės fondus ir nesustrukdytų rempatriją bei kurdinimas.

Pramonės policijos, sudarytos daugiausia iš vokiečių skaičius šiuo metu siekia 7.000 vyrų. Jie pakeis DP sargybų kuopas.

Nors išvietintiesiems asmenims ir duodama pirmenybė įstoti į pramoninės policijos vienetus, bet mažai jų pasinaudoja šia privilegija. Paleidžiamųjų sargybų kuopų

nariai, turi pasirinkti stoti į pramonės policiją, susirasti vietoje darbo ar grįžti į DP centrus ir ruošti įkurdinimui ar grįžimui namo arba išjungti į vokiečių bendruomenę, kaip nuolatini gyventojai. (S & S, 47. 9. 20).

SOVIETAI PROTESTUOJA PRIEŠ PRAMONĖS POLICIJOS KŪRIMĄ

Rusija pareiškė protestą JAV dėl vokiečių panaudojimo civilinių sargybų reikalui. Jų panaudojimas pažeidžia sąjungininkų direktyvas, liečiančias vokiečių kariuomenės išformavimą.

Toliau rusai nurodo, kad šių sargybų apginklavimas prasizįgia su potvarkiu, draudžiančiu vokiečiams turėti ginklus.

Šis protestas, įteiktas Berlyno Sąjungininkų Komandantūrai paliečia tik 590 vokiečių dirbančių Berlyno amerikiečių sektoriuje, bet ne vokiečių sargybas, esančias amerikiečių zonoje.

Kol kas šiam protestui neduota eigos ir paliktas sekanciam komandantūros posėdžiui.

Amerikiečių kabinetas šį, rusų kaltinimą vadina juokingu ir spaudos atstovams pareiškė, kad tokį pat kaltinimą jie gali patiekti ir prieš Berlyno savivaldybinę policiją.

Jis nurodė, kad sargybiniai negyvena barakuose, bet privačiuose namuose, jiems leista turėti tik vieną ginklą, būtent karabiną su penkiaais šoviniiais ir tai tik esant tarnyboje, iš jų nesą sudaryta jokių dalinių ar vienetų. (S & S, 47. 9. 20).

IRO IS UNRRA GAVO 1 MIL. DOLERIŲ

Generalinis UNRRA direktorius Lowell S. Rooks pranešė, kad likęs UNRRA-0 8 mil. dolerių fondas padalintas keturiomis JT organizacijoms.

Pagal Rooks pranešimą Pasaulinė Sveikatos Organizacija gavo 1,5 mil. dolerių. Šie pinigai bus panaudoti kovai prieš maliariją, džiovą bei kitas ligas ir sveikatos personalui apmokyti.

Tarptautinis vaikų fondas gavo 5 mil. dolerių, kurie bus panaudoti trylikos kraštų vaikų aprūpinimui papildomu maistu programai įvykdyti.

Tarptautinė Pabėgėlių Organizacija gavo 1 mil. dolerių išvietinių asmenų stovykloms Europoje, viduriniuose Rytuose ir Tolumuose Rytuose. (S & S, 47. 9. 22).

GRAŽINS Į JAV ATPLAUKIUSIUS BALTUS

Imigracijos ir natūralizacijos pareigūnais iš New Yorko praneša, kad 23 estai ir vienas latvis prieš keletą dienų atplaukė buriu laivais į Savannah, Ga. USA, bus grąžinti atgal. Pranešime nurodoma, kad nė vienas iš imigrantų neturėjo nei galiojančių asmenų dokumentų, nei imigracijos vizų.

Jų prašymą svarstys Philadelphia ir natūralizacijos komisijonierius. Jei jis pasisakytų prieš imigrantus, jų prašymas automatiškai pateks į Vašingtono imigracijos įstaigą. (S & S, 47. 9. 25).

Kongreso nariai žydų stovykloje

JAV Kongreso Herter grupės pakomisės nariai, šiuo metu studijuoją, Europos maisto trūkumo problemą, lankėsi Landsbergio žydų stovykloje, kur jie pareiškė, kad žydai nepakankamai dirba.

Vizitatoriai bendrai nurodė, kad jie neįjaučia simpatijų vietinių DP pastangoms išvykti į Palestiną.

Atstovas William R. Poage pasakė: „Jei jūs nedirbate čia, aš netikiu, kad jūs dirbtumėt Palestinoje, ar kur kitur“. (S&S, 47. 9. 10).

Londono lietuvių klubas

Po didelių pastangų galutinai gauta leidimas įrengti Londono lietuvių pereinamąjį maitinimo patalpą, skirtą lietuvių saiei — klubui. Jau prasidėjo remonto darbai ir lapkričio mėn. bus galutinai užbaigta.

Atplaukusiais

AMERIKOS KATALIKŲ CARITAS RŪPINASI DP ĮKURDINIMO REIKALAIS

Monsinjoras John O'Grady, tautinės katalikų „Carito“ misijos vykdomasis sekretorius, lankėsi pas Austrijos amerikiečių zonos karinį viršininką gen. maj. Harry J. Callins ir turėjo pasitarimą DP reikalais. Vėliau aplankė dvi DP stovyklas Salzburge.

Šis Amerikos kunigas, studijuojąs DP įkurdinimo galimybes visame pasaulyje, anksčiau lankėsi Argentijoje, Brazilijoje, Čilėje, Urugvajuje, Paragvajuje ir Italijoje. Romoje jį DP problema svarstė su popiežium.

O'Grady buvo nuvykęs į Muncheną. Jis mano, prieš grįždamas į JAV, dar kartą aplankyti Romą. (S & S, 47. 9. 20).

857 Į VENEZUELA

Rugšėjo 19 d. iš Bremenhaveno JAV kariuomenės transportiniu laivu „G. Sturgis“ išplaukė daugiau negu 850 DP į Venecuelą.

Tarp laivo keleivių buvo ir 165 buvę Ispanijos republikonai, kurie dėl savo prieš Franką nusistatymo negali grįžti namo.

Šiems 857 asmenims nuvykus į Venecuelą, DP skaičius, išvykusių į šį kraštą, sieks 5.000 DP emigracija Venecuelon prasidėjo tik prieš metus. Venecuela yra sutikusi dar šiais metais priimti 10.000 DP, jei tik bus jiems pergabenti priemonių.

Imigrantų daugumą sudaro kilusieji iš Rusijos, Jugoslavijos ir iš Baltijos valsybių asmenys. (S & S 47. 9. 21).

AFFIDAVITŲ REIKALU

LTB vyr. komitetas informuoja, kad paskutiniu metu tremtiniai atakuoja įvairias JAV lietuviškas įstaigas, organizacijas ir pavienius asmenis, masiškai prašydami afidavitų. Ryšium su tuo LTB vyr. komitetas pastebi, kad broliai amerikiečiai jau yra sudėję daug aukų ir suteikę tremtiniams materialinės paramos, kad afidavitų išdavimas yra svarbus juridinis aktas, surištas su įsipareigojimais, ilgiam laikui suvaržantiems jų išdavėjų: afidavito davėjas kaip vekslolo žirantas atsako savo turto ir garantuoja nedarbo, ligos, susižeidimo ir nusikaltimo atvejais. Tokia auką nedėnas gali pa-

Prieš trejus metus daugelis lietuvių taip buvo priversti palikti savo tėvynę...

Kultūros Pasaulis

Pabaltijo Universitete ypatingai išskilmingai buvo paminėta prof. Mykolo Biržiškos 65 m. amžiaus sukaktis. Tai proga profesorius gavo daug sveikinimų dožų ir raštų. Specialiai jo garbei buvo surosta muzikinė popietė, kurios programą išpildė profesorius klausytojai studentai lituanistai. Popietės metu, be to, dainavo operos solistas VI. Ivanauskas.

Buv. Freiburgo UNRRA'os direktoriui p. Bastianeniui pasiūlius, neseniai Antverpeno Meno Muziejus įsigijo lietuvių grafiko V. K. Jonyno medžio raizinių Prosper Merime'e lietuviškajai novelei „Lokys“. Šią progą minėto muziejaus direktorius atsuntė dailininkui laiška, kuriame jis išreiškia savo džiaugsmą dėl įsigijimo tokių vertingų meno kūrinių.

LT Baletas Teatras rugsėjo mėn. buvo išvykęs gastroliu. Rugsėjo mėn. 8–10 d. davė „Coppelijos“ spektaklį Kasselo lietuvių stovykloje, 13–15 d. Hanau, 17–19 d. Wildflecken (lenkams), 21–22 d. Würzburg'e ir 23 d. Seligenstadte. Viso šių gastrolių metu buvo duota 13 „Coppelia“ pastatymų. Visur lietuvių stovyklose baletu artistai buvo maloniai sutikti ir priimti. Spektakliai praėjo su dideliu pasisekimu.

Rugpjūčio mėn. Pabaltijo Universiteto Medicinos Fakulteto posėdyje Fr. Binkatys apgynė savo darbą „Zur Frage der vasa-notischen Thermoregulation“ ir gavo medicinos daktaro laipsnį. Diskusijos truko 3¼ val. laiko.

Fr. Binkatys gim. 1911 m. Pagėgių apskr. Gimnazija ir Pedagoginį Institutą baigė Klaipėdoje. Nuo 1931 m. iki 1935 m. įvairiose mokyklose mokytojavo. 1940 m. baigė Vytauto Didžiojo Universiteto Medicinos Fakultetą. Vėliau buvo vyr. laborantu, asistentu ir vyr. asistentu Hygienos Institute. Nuo 1946 m. dirbo inžinieriumi Pabaltijo Universitete, o dabar yra hygienos lektoriu.

Rugpjūčio m. pradžioje Tübingeno universitetas suteikė medicinos daktaro laipsnį jaunam gydytojui Kazimierui Ambrozaitiui, gimusiam 1918 m. balandžio 23 d. Naukaimy, Raseinių apskr., studijavusiam Kaune ir Tübingene.

Dabar Dr. Ambrozaitį kaip praksiškančią akademinę pajėgą rekomenduoja pasaulinio garso mokslininkas ir savo studentams itin griežtų reikalavimų profesorius Dr. H. Gottronas. Tübingeno un-to odos klinikos direktorius, pas kurį Dr. Ambrozaitis parengė savo disertaciją. Tübingeno universitetiniai sluoksniai atkreipė dėmesį, kad Dr. Ambrozaitio disertacija po ilgos metu eilės buvo pirmoji, kurią prof. Gottronas įvertino pažymiu „labai gerai“, savo šiltoje atestacijoje pažymėdamas, jog doktorantas, rengdamas savo darbą, padarė „vertingų, iš dalies naujų atradimų“ morfologinius bei funkcionaliuose epirochetu tyrinėjimuose. Girdėti, kad Dr. Ambrozaitis mokslinis darbas bus paskelbtas Tübingeno universiteto leidiniuose.

Argentinoje gimusi Adelė Kavaliauskaitė išlaikė visus valdžios reikalaujamus egzaminus ir gavo „martillero publico“ teises. Tai ne tik pirmutinė Argentinos lietuvaite gavusi valstybinės teises daryti namų ir žemės pirkimo-pardavimo aktus, bet ir bendrai ji yra pirmutinė moteris Argentinoje tame darbe.

Numatoma, kad Paryžiuje posėdžiaujanti UNESCO ekspertų komisija apsvartys galimybes

sudaryti tarptautinę literatūros, meno ir mokslo autorių teisių apsaugos koncenciją.

Baigiant Venecijoj įvykusią tarptautinę filmų šventę, pirmoji premija buvo paskirta čekoslovakų filmui „Jūrų mergelė“. Premijos už nuopelnus filmų meno pažangai teko Meksikos filmui „Perlai“ ir Amerikos filmui „Sapnai“, kuriuos galima nusipirkti. Kritikų premija teko danų filmui „Viena pyktio diena“.

Gustavo Verfelio našlė iš JAV, kur ji buvo pabėgusi nuo nacių, atvyko į Vieną, norėdama 1938

kad rašytojas neteks dešinės akies, bet operacija pavyko ir manoma, kad pavojus pašalintas.

— Vindzoro herzogas, buvęs Anglijos karalius Eduardas VIII, rašo knygą filmui iš savo senelės karalienės Viktorijos gyvenimo. Jis norėjo parašyti scenarijų filmui iš savo gyvenimo, bet tam nepritarė karališkoji šeima.

— Prancūzų vyriausybė nuo 1946 m. uždraudė demonstruoti 23 prancūziškas ir užsienio filmas. Tarp uždraustų yra ir filmas „La Bataille“, pagaminta pagal Faremere romaną. Jos negalima bus demonstruoti ligi bus pasirašyta su japonais taikos sutartis, nes ji „aukština japonų jūrininkus“. Viena amerikiečių filmų neleistų rodyti todėl, kad jos technika rasta „absoliučiai atsilikus“.

— Churchillio tėtisiminiai, kuriuos už 1 mil. dolerių nupirko

joje, būdamas karo tarnyboje. Jis buvo tik 26 metų amžiaus. Al. Blozis pasižymėjo sporto rungtynėse nuo pat jaunų dienų, lankydamas aukštesnės mokyklą ir Georgetown Universitetą. Jis yra laimėjęs 30 medalių, 14 taurių ir 12 laikrodžių.

Montrealio lietuvių aukėja
Kanados lietuvių taip pat, neatilikdami nuo kitų, aukėja tėvynės ir lietuvių tremtinių reikalams. Montrealio lietuvių per pirmą 1947 m. pusmetį labdariniams tikslams yra aukoję: Kanados Liet. Trybos Mont. skyrius aukėjo Amerikos Liet. Tar. 500 dol., Kan. Liet. S-ga, per „CARE“, išvietintiems lietuviams Europoje pasiuntė 27 malsto siunt. ir Našlaičių Fondan aukėjo 50 dol., Bendram Amerikos Liet. Fondui buvo surinkta 300 dol. Be to, yra surinkta daug rūbų, tik Kanados valdžia iki šiol trukdė išsiųsti. Išvietintųjų lietuvių tarpe beveik visi turi giminių ar draugų, kuriuos šelpia asmeniškai

Dr. K. Griniaus atsišaukimas urugvajiečių visuomenėje padarė tiek pat gerą įspūdį, kaip ir Lietuvos Žurnalistų Sąjungos, esančios Vakarų Europoje, atsišaukimas į demokratinę pasaulio spaudą ir tos spaudos darbininkus, tilpės dienraštįje „El Diario“ liepos 8 d., ir dienraštįje „La Manana“ liepos 7 d.

Abu atsišaukimas atspaudino minėti dienraščiai, žymaus Urugvajiečių lietuvių kovotojų už Lietuvos nepriklausomybę, Dr. Prano Sackausko pastangomis.

Brazilijos lietuvių veikla susilpnėjusi

Naujai išėjęs Brazilijos lietuvių laikraštis „Zinios“ rašo apie tenyčių lietuvių kultūrinį ir tautinį gyvenimą, patiekdamas nedidžiųjų žinių. Laikraštis, užsimindamas apie priekarinę Sao Paulo lietuvių veiklą, nurodo, jog šiame mieste ir apylinkėse lietuvių turėjo daugiau kaip dešimt lietuviškų kultūrinių organizacijų, šeštą mokyklų, tris savitraties, du mėnesinius žurnalus, tačiau per karą visas pakirke. Dabar nebėsa nei vienos lietuviškos mokyklos, o laikraštis vos vienas ir tasai dabar tikiai pradėjęs eiti. Sao Paulo priemiesčiuose veikia kelios lietuvių išlaikomos mokyklos, bet lietuvių kalba jose pamokų nesti. Organizacijos — vienos išnyko, kitos sumenko. Likvidavosi — Centras, Viltis, Aero klubas, Grūdas, Lituania, Meno Megėjų Ratelis, Rytas, ir kitos. Sumenko Vyčių ir Lietuvių Sąjungos Brazilijoje veikimas. Bene tvčiausiai veikianti katalikų bendruomenė — Villa Zelinos parapija, kuri įsigyja vis naujų pastatų ir įstaigų.

Čilėje tik keli lietuvių

Kun. A. Kardauskas, išvykęs į Čilę, savo pažįstamiems Amerikoje taip apie šį kraštą ir ten gyvenančius lietuvius rašo: „Santiago mieste esame 3 draugai romėnai: kun. Titas Narbutas (panevežietis), kun. Jonas Žvirblis (telšietis) ir mano malonė. Nors ir tikėjome čia rasti daugiau lietuvių, bet neradome. Tiesa, Magallanes (visai arti prie Ugnies Žemės) yra kun. Pūščius, saležietis, su brolėliu — abu lietuvių. Bet nuo Santiago taip toli (apie 1,250 amerikoniškų mylių), kad su juo nieko bendro turėti negalima...“

„Čilė kraštas yra gan ramus. Santiagos viduryje. Čia sausa, mažai lyja. Dabar žiema, bet nešalta. Vasarą buvo daug karščio, bet jis žymiai lengvesnis negu Romoje... Mums tik su tuo sunkiau apsiprasti, kad čia stinga žalumo, nes per daug sausa. Bet, sakoma, Čilės pietuose labai lietuviška gamta. Sekančią vasarą gal teks ten nuvykti...“

„Ekonomiškai Čilė stovi nepuikiai. Mat, neturi sumanios valdžios, tai viskas sunkiai eina, nors galetų puikiai gyventi. Turi saletros, vario, anglies kasyklas... Bet čia skurdas vėsapatuja. Zinoma, Santiagos miestas gražus. Smarkiai auga. Daug čia gyvena turistai. Bet bendrai daug biednuomenės. Kunigų gyvenimas liūdnokas. Aš, pav., esu geriausias stovy. Uždirbu 1600 pezų, (1 doleris = 48 pezam)... Kainos čia nėra menkos. Pav., svaras sviesto 30 pezų, litras pieno 5 pezai, dešros svaras — 20-25 p., batai — 250-350 pezų, paltas vasarinis 1500, sutana 2000 (vidutiniškai). Knygos nepirasti brangios. Eilinė knyga 200-300 puslapių apie 20-30 pezų.“

„Žmonės daugumoje baltieji. Juodaodžių dar nemačiau. Indėnų taip pat veik nesimato. Miesto valdas labai europiejiškas. Taip pat ir žmonės charakterio neblogi. „Atrodo, kad Santiago šeiminkauja užsieniečiai. Čia tikras tautų Babilonas. Labai gausu kalbančių angliškai. Bet nestinga kalbančių vokiškai, prancūziškai.“

„Kad būtų lietuvių, čia būtų galima gyventi. Bet dabar vis širdis linksta ten, kur būtų lietuvių. Žinoma, jei taip būtų lemta, kad nebūtų galima įvykdyti visų mūsų troškimo — vykti Lietuvon“.

Dusėtų apylinkėse

V. Labanaušo nuotr.

m. Austrijoj likusį Verfelio literatūrinį palikimą surinkti ir palikti į savo globą. Šia proga vėlonio našlė pareiškė, kad greitai laiku būsiąs išleistas pilnas mirusio jos vyro raštų rinkinys vokiečių kalba.

Rašytojas J. R. Becher neseniai baigė pjesę „Das Führer-Bild“, kuri greitai laiku bus vaidinama Kelyje.

Automobilio katastrofoje buvo sužeistas žinomas amerikiečių rašytojas John Don Passos, o jo žmona užmušta. Buvo pavojus,

„Life“ ir „New York Times“ su keliais priedais sudarys 9 knygas. Pirmoji knyga, apimanti Muenchen — Dinkircheno laikotarpį, bus pavadinta „Tariamas Karas! Tariamoji taika!“ 2—ji knyga pavadinta „Mes esame vieni“. 3—ji apima laiką nuo Coventry iki Pearl Harbour; joje yra paličiama Hesso afera, Rusijos įstojimas į karą ir derybos su Japonija. 4—jo knygoje „Kovojantieji Sąjunga“ apima laiką iki Roosevelt mirties. Pile šios dalies yra pridedėti visi Roosevelt ir Churchillio laiški. 5—je dalis bus pavadinta „Paskutinės dienos“.

Rimavičius pakviestas į Kanadą profesoriumi

Amerikos lietuvis Juozas Raymond — Rimavičius išvyko į Vancouverį, Kanadoje, kur jis pakviestas profesoriumi Britų Kolumbijos universitete. Dėstys rusų ir lenkų kalbas bei rusų istoriją.

Lietuvių moterų veikla Argentinoj ir Urugvajau

Kol Argentinos vyriausybė nebuvo nutraukusi diplomatinį santykių su Lietuva, ponis L. Grauzinienė aktingai darbuositi Lietuvių Sub-Komitete Tarpatviesių Vakių Globos Unijoje, kuri turi savo skyrių ir Buenos Aires.

Lietuvos Psiantinybei persikėlus į Montevideo (Urugvajaus sostinė) L. Grauzinienė tuojuos suorganizuojanti Lietuvių Sub-Komitetą prie tos pat Unijos, veikiančios Urugvajuje.

Vadovaujantis Lietuvių Sub-Komiteto sąstata: L. Grauzinienė — pirmintinė, M. Cieslinskienė — sekretorė, L. Miniauskienė — išdirtininkė, ir J. A. Grigaitė — reikalų vedėja.

Lietuvių Sub-Komitetas Argentinoje, kuriam dabar vadovauja O. Kairėlienė, p. Grauzinienės pirminkavimo laikais surinko aukų daugiau 20,000.00 argentiniskių pezų, už kuriuos buvo nupirkti ir pasiūta į Europą karo nubiokštų lietuvių šeimų vaikūčiams pagalba maistu, drabužiais, apavu, mūlu ir kt. Tikimasi, kad ir Urugvajuje šiam komitetui pavyks pasiekti gražių rezultatų.

Dr. J. Griniaus atsišaukimas Urugvajaus spaudoj

Urugvajaus sostinėje, Montevideo mieste, išeinantis įtakingas dienraštis „La Manana“, liepos 13 d. buv. Lietuvos Respublikos Prezidento, Dr. Kazio Griniaus atsišaukimą į pasaulio lietuvius.

LIETUVIAI PASAULYJE

Šv. Pranciškaus Vienuolyno Rėmėjų Seimas

Rugpjūčio 31 d. Pitsburge. Sešerų Pranciškiečių Vienuolyno palatopse, įvyko 16-tas šios įstaigos Rėmėjų Seimas.

Vienuoliai šiais metais suėjo 25 metai nuo jos įsikūrimo. Sešeris Pranciškiečiai šį faktą tinkamai atžymėjo, sudarodamos gražias, įspūdingas Didžiojo Jubilėjaus iškilmes rugpjūčio 12 d. Mišėnimas pradėta iškilmingomis pamaldomis koplyčioje ir baigta gražių bankietu akademijos auditoriume.

BALF METINIS SEIMAS

BALF Direktorių Trybpos nutarimu, Bendrojo Amerikos Lietuvių Sąjpos Fondo metinis seimas įvyks lapkričio 5–6 d.d., New Yorke.

ŠV. VARDŲ DRAUGIJŲ SEIMAS

Spalių 1 d., Bostone, J. E. arkivyskupo Richard J. Cushing, D. D. vadovybėje, prasidės Šv. Vardo draugijų seimas. Šiame seime ruo-

šiasi dalyvauti ir lietuvių parapijų Šv. Vardo draugijų atstovai.

Nuteistas mirti lietuviu žudikas
„Amerikos armijos teismo sprendimu, pakartas japonų generolas Kiyotomi Otahara, kurio įsakymu, 1945 m. liepos mėnesį buvo nužudytas lietuvis, Amerikos lakūnas, Algirdas Augūnas.“

Teismas posėdžiausio Yokahamoje, Japonijoje. Be gen. Otaharos, teismas pasmerkę kalėti dar kitus septynis japonus, dalyvavusius tame nusikaltime.

Zuvusio Japonijoje lietuviu tėvai, Aleksandras ir Stella Augūnai, yra plačiai žinomi New Yorko lietuvių visuomenėi.

Vyčiai paminėjo garsų lietuvių sportininką

Brocktone lietuvių Vyčių kuopa paminėjo karę žuvusį garsų lietuvių sportininką leit. A. Bložį.

Leit. A. Bložis, žymus lietuvių sportininkas, sausio 31 d., 1945 m. žuvo Vosges kalnuose, Prancūzi-

Lietuviai prie Uralo

Vienas lietuvis, ištremtas iš Kauno į Sov. Rusiją, savo broliui į Ameriką rašo:

„Gyvenu arti Ledinuiotojo vandenyno, apie 150 km. nuo Karsko jūrų, ten kur baigiasi Uralo kalnai, kur jie nusileidžia į vadinamus Karsko vartus, į Ledinuiotąjį vandenyną. Esu čia nuo 1945 m. ir nežinau, kuomet su savais susitiksiu. Ligi šių metų sausio 10 d. čia, kur aš dabar gyvenu ir dirbu prie anglų kasyklų, buvome dviese, aš ir brolis.

Pas mus čia žiurė gamta. Tenka kovoti su dideliais vėjais, pūgomis, šalčiais iki 50 C. Nuo gru-

džio 13 d. ligi Naujųjų Metų neteikia saulė, gyvename bent trijų savaitę naktį, o šiuo metu nebesutemsta naktis ir greit nelsis saulė, turėsime apie trijų savaitę saulėtą dieną, bet šiltų dienų mažai, gamta skurdi, plyna tundra. Jau dviejų metų akys nemato jokio modelio, trumpos vasaros mėnesiai liepos — rugpjūčio — pažaliuoja žolė, krūmokšniai, išdygsta rūgštytės ir pasirodo umežės, kartais prispirta girtuoklės uogos. Tai ir viskas. Iš paukščių atsikrenda tik kažin kokios panašios į kiulėkų. Net varnų nėra. Tik ramios pelytės draug su mumis gyvena.

Sveikinu tave ir tavo šeimą. Būsi labai laimingas, jei kuomet vėl susitiksim ir artimai pagyvensime“.

1947. 5. 21 d. Uralas.

Jis toliau pažadėjo, kad skundai prieš ambasadą ir prieš būvusį Amerikos ambasadorių Arthur Bliss Lane bus išryškinti kituose „netolimos ateities“ tardymuose.

Grosz šį pareiškimą davė ryšium su valstybės departamentu š. m. rugsėjo 18 d. kaltinimų paneigimu šiuo metu Krokuvėje vykstančiame pagrindinio sąjūdžio vadų karo teisme ir dėl Lane tvirtinimo, jog jis davęs nurodymų savo ambasados nariams išvengti pagrindinio sąjūdžio. (NYHT. 47. 9. 24)

JAV PASKIVETĖ TURKIJOS GENŠTABO VIRŠININKA

JAV vyriausybė pakvietė Turkijos armijos generalinio štabo viršininką gen. Salih Omatak aplankyti Jungtines Amerikos Valstybes. Generolas Omatak, lydimas kitų vyresniųjų Turkijos karininkų, į JAV išvyksta pirmoje spalio mėn. savaitėje. (NYHT. 47. 9. 21)

TURKIJOS RADIO PUOLA MASKVĄ

Turkija šešis mėnesius tylėjusi Sovietų Sąjungos atžvilgiu, vėl pakėlė pasipiktinimą balsą prieš Sovietų katalinimus už karo kurstymą.

Ankaros radio pareiškė: „Rusijos vedamoji linija visoje Turkijoje išaukė pasipiktinimą“.

Turkija visą pusmetį reikšmingai tylėjo, nevedama jokios akcijos prieš Maskvą nei spaudoje, nei per radiją. Dabar, pradėdama priešpuolį, Turkija pasižada dar praversti akciją smarkiau, negu jos 1946 m. spauda ir radijas su jungtu įjūrisiu puolė rusų reikalavimus atiduoti dvi rytines Turkijos provincijas. (S&S, 47. 9. 22)

RUSIJOS SPAUDA PRIEŠ MARSHALLĄ

Sovietų spauda rašo, kad Marshallas deda visas pastangas Jungtines Tautas pavestti Amerikos „diktata“ visam likusiam pasauliui ir „diplomatinio karo“ arena prieš Sovietų Sąjungą.

„Pravda“ nurodo, jog pati JT organizacija gąsdinanti amerikiečius, nes pasirinkto Marshallo taktika vedanti „pražūtį“. (S&S, 47. 9. 22)

LENKIJA KALTINA JAV

Lenkijos užsienio reikalų ministerijos kalbėtojas Viktor Grosz pranešė, kad Lenkijos vyriausybė patvirtino kaltinimus, pagal kuriuos Amerikos ambasada Varšuvoje turėjo reikalų su Lenkijos pagrindinio sąjūdžio.

Atsakydamas į valstybės departamentu kaltinimų paneigimą, Grosz pareiškė: „Kaltinimai viešose tardymuose buvo patvirtinti daugelio liudininkų“.

Pranciskoniai remia partizanus

Ryšium su nesibaigiančia partizanų veikla tarybinė spauda pradėjo dvasininkų puolimą, kad ji ta veiklą organizuojanti ir remianti.

Liepos 6 d. „Tiesa“ įdėjo savo redaktorius padėjėjo Jono Simkaus straipsnį, kuriame taip puola pranciskoniai visuomenai: „Žluog hitlerininkų galybė. Tarybinė Armija savo pergalingame išsivadimo žygyje pasiekė ir Kretiniją. Čia pulis su savo padėjėjais išvystė nepaprastą veiklą, kad apmulkintų žemaičius ir paragintų juos stoti su ginklu rankoje prieš savo išvadotojus. Jie šmeižė Tarybų Sąjungą, baugino ir terorizavo gyventojus ir reikalavo visomis jėgomis priešintis Tarybinei Armijai.

Nežiūrint tos liepsningos gvardijos ir jo visuolinių provokacijas, profasistinės veiklos, žemaičių tarpe atsirado labai mažai tokių, kurie paklausė visuolinių ir vokiečių varomos agitacijos. Tačiau visuomenas Kretinijoje tapo lietuviškai facistinių banditų užuobėjos, slėpimosi ir organizavimosi centras.

Kaip ir amksčiau pamaldžiausiomis veidų išraiškoms, Čiapulis ir jo padėjėjai viešai taip pat ragino mylėti artimą, padėti vargstantiems, o slapta, savo visuomenoje pagrindinėms, telkė išnaudotojų klasių nuotrupas ir organizavo baftidų gaujas artimui žudyti, buvusiams vargšams bežemiams, o dabar tarybiniais naujokams naikinti ir terorizuoti.

Palaikydamas glaudžius ryšius su Kretingos apskrityje gyvenančiais buožėmis, būdamas jų gynėjas, Andraitis davė nurodymus savo vadovaujantiems banditams žudyti naujakurius, kurie tarybų valdžios nutarimu buvo gavę apkarpytų buožių ūkių žemės arba inventorius.

Iš straipsnio matyti, kad partizanų veikla Lietuvoje turi būti dar gana stipri.

Taip pat matyti, kad Lietuvos pranciskonių vadovybė sovietų viešpatavimo metu jau kelis kartus pasikeitė, bet kur dinogo buvusieji pranciskonių vyresnieji straipsnyje neminima. Nežinia, ar iš tikrųjų pranciskoniai kokių ryšių turėjo su partizanais, kurie straipsnyje piktai vadinami banditais, ar puolimas pradėtas ryšium su sustiprinta priestikybine akcija.

Pareiškimai atvykusių į Lietuvą

Amerikos „Vienybė“ praneša, kad jos atstovas neseniai kalbėjosi su atvykusiais į Lietuvą žmonėmis, kurie painformavo apie padėtį šiuo metu Lietuvoje.

Iš pasikalbėjimo paaiškėjo, kad šie lietuviški amerikiečiai prieš karą buvo grįžę į Lietuvą, ten išgydę ūkį ir laimingai gyvenę. Bet, lyg ką negero nujausdami, minimi žmonės neatsisakė Amerikos pilietybės.

Turėdami Amerikos pasą, jie šių metų gegužės 30 d. nuvyko į Vilnių, o iš ten — traukiniu į

Maskvą. Čia Amerikos ambasadoje, sutarke savo dokumentus, jie nuvyko į Leningradą, iš kur laivu atplaukė į Ameriką.

Iš pasikalbėjimo paaiškėjo, kad šiuo metu gyvenimas Lietuvoje yra nepalyginti, sunkesnis, negu pernai. „Ūkininkai apkrauti pyliavomis, dėl kurių ši pavasari daugelis neturėjo kuo apšėti laukų. Dideli žemės plotai palikti dirvonauti. Aplamai, Lietuvos kaime esą liūdna ir nyku. Jaunimo nematyti. Jis pasitraukęs į girias. Stipriausiai tarybinė valdžia jaučiasi miestuose. Bet čia vyrauja rusų elementas. Pavyzdžiui Vilnius kiek pirmo buvo sulenkėjęs, tiek dabar surusėjęs. Karo pėdsakai Vilniuje vis dar matomi. Niekas nesirūpina sugriautų namų taisymu, arba naujų statymu. Visa, kas iki šiol Vilniuje padaryta, tai daugeliui namų, sudėti stiklai.

Lietuvos himnas, kuri bolševikai šį kartą nedraudžia giedoti, pavirtęs kasdieninė giesmė. Kiekvieną sekmadienę, po sumos, visose bažnyčiose giedama „Lietuva tėvyne mūsų...“ Bažnyčia esanti vienintelė instancija, kurios bolševikai dar nedrįsta sugriauti. Bet jau pradėdama organizuoti „tarybinės bažnyčios“. Tokių bolševikų kontroliuojamų bažnyčių esama dviejų: viena Vilniuje ir kita Pandėlyje.

Laimingai pasiekusi Ameriką šeima, savo ūkį turėjo palikti bolševikams ir pasirašyti, kad ūkis pavardamas valdžiai „savo noru“.

LIETUVOJE

Partizanų kovos Lietuvoje

Iš Rygos gautomis žiniomis, Lietuvoje pirmą kartą didesnę apimtį veiklą išvystė pasipriešinimo būriai. Šie būriai savo vadina „Tautine lietuvių partizanų armija“. Jai vadovauja trys buvę lietuvių generolai. Armija susideda iš lietuvių, lenkų ir rusų, keletas tūkstančių esą ir okiečių. Sovietai Lietuvoje sukoncentravo astuonias divizijas. Tarp sovietų ir partizanų kariuomenių jau įvykė daug kovų. Iš abiejų pusių buvo paimta bėlausvių. Partizanų nelaisvės paimtieji sovietų karininkai kovoja partizanų daliniuose. (Linzer Volksblatt, 47. 9. 8).

Žiugžda kvičia į kovą prieš „supuvusius Vakarus“

Per Vilniaus radijo šeštadienį IX, 20 d. 21 val. žinių metu buvo paskaitytas pranešimas apie Šiaurės apskrityje mokytojų konferenciją, kurioje buvo svarstyta praėjusių mokslo metų rezultatai, atlietus uždavinius ir komjaunimo veiklos klausimai. Lietuvos komunistų partijos CK vardu į mokytojus kalbėjo Kučinskas. Apškrityje inspektorius Būbas pabrėžė mokytojų uždavinius t. y. žinių perdavimą ir skiepijimą tarybinio patriotizmo. Iki šiol nebuvo atkreiptas reikiamas dėmesys į komjaunimo ir pionierių veiklą. Švietimo ministras Žiugžda, supažindinęs mokytojus su tarybiniais laimėjimais liaudies švietimo srityje, pasisakė prieš Vakarus supuvimą ir kvietė mokytojus kovoti prieš vergiškumą Vakarams. Diskusijoje dalyvavo apie 20 mokytojų, jų tarpe Tomanovas, Meškutis, progimnazijos dir. Butkus, Radvilskio gimnazijos dir. Juzumas ir kt. (5 Nr.)

Lietuvoje ieškoma naftos

Iš Lietuvos pranešama, kad Lietuvoje šiuo metu ieškoma naftos. Tyrimo darbus vykdo iš Rusijos atvykę geologai.

Nužudytas Kun. V. Mironas

Per Italiją gauta žinių, jog Lietuvoje enkavedistai likvidavo būvusį Lietuvos ministerį pirmininką kun. Vladą Mironą. Dar 1945 m. pabaigoje, kun. Mironas buvo Lietuvoje ir gyveno Kaune. Žinios iš

Italijos praneša, kad kun. Mironas buvęs keletą kartų suimtas ir vėl paleistas. Mirėis kun. Mironą iškito paskutinį kartą areštavus.

Ką rašo rašytojai

Bolševikinė spauda praneša, jog prof. Vincas Mykolasaitis-Putnas parengęs didesnę studiją apie Maironį ir Mažvydą, Balys Sruoga, kalintas vokiečių koncentracijos stovyklose ir vėliau grįžęs į Lietuvą, spaudai parengęs liaudies dainų rinkinį ir rašas pjesę iš savo išpūdžių kalėjimuose, Antanas Vienoelis, perdirbinjęs savo romaną „Prieš Aukštą“, Jonas Marcinkevičius rašas keletą romanų.

Menkai veikia sportininkai

Birželio 19 d. „Tiesoje“ rašoma: „Mūsų respublikos sportinio gyvenimo vadovas — Kūno Kultūros ir Sporto Komitetas Igišol de ja, negali pasigirti nei surengtų varžybų skaičiumi, nei dalyvavusių jose sportininkų gausumu. Susidaro įspūdis, kad Tarybų Lietuvoje vyksta tik futbolas — ir tas silpnai. Toks žemas mūsų respublikos sporto lygis yra pasekmė blogo komiteto vadovavimo visam mūsų krašto sportininkų gyvenimui. Pakanka apsilankyti bet kuria valandą komitete, kad galima būtų įsitikinti nevykusiu šios įstaigos darbo stiliumi. Keturiuose kambaruose, iš kurio vienas pirmininko — dažniausiai užrakintas — slankioja 2—3 žmonės be tikro tikslo dirba.“

Gaunami centriniai sporto laikraščiai ir žurnalai nepasiekia apškrity centrų vien dėlto, kad nėra kam juos išsiųsti. Užtat įvairūs pašaliniai, netyčia užklydę į šias patalpas, išsineša po dešimtį ir daugiau egzempliorių...

Gaunamieji iš apškrity raštai, užklausiama lieka gulėti staliuose be atsakymo. Dalis tarnautojų tebetūpčioja Kaune ir kažkodėl nepersikelia į sostinę. Sportinis darbas kaime yra yra paliktas saviečiai...

Apie Klaipėdos Jachtklubą „Tiesa“ birž. 13 d. rašo: „Klaipėdos Jachtklubas darbuotojams ilgą laiką buvo neįdomus atlyginimas, nesurasta lėšų pastatų taisymui, svarbiam einamajam remontui atlikti. Per ištisą praėjusiųjų metų vasarą nebuvo

RUSAI BAIGĖ MANEVROS

Atsakingi sąjungininkų šaltiniai iš Berlyno praneša, kad rusų kariuomenė baigė didelio masto vasaros manevrus, kurie vyko apie Weimarą ir į pietus nuo Dresdeno. Pagal Londono pranešimą, šį kariuomenę grįžta į žiemos stovyklas rusų zonon ir greičiausiai bus sukoncentruota rusų strateginiuose punktuose.

Manevrai vyko be jokios pasparties ir rusų kariuomenė, įskaitant ir tankus, grįžta į savo normalias stovyklas. (S & S, 47. 9. 25)

Ir Austrijoje laukiama samokslas

Patikimų Vienos šaltinių pranešimu, artimoje ateityje galima laukti, kad Austrijos komunistų ir sovietų okupacijos instancijos pasikeis samokslas, nukreiptas prieš sovietų kariuomenę Rytų Austrijoje. Tie patys šaltiniai nurodo, kad tam tikros agentūros jau dabar turinčios davinius, apimančius visas šią planų smulkmenas ir nesą reikalo aiškinti kokius tikslus iš tikrųjų turi toks „susektas samokslas“ bet galima jį tik sugrežinti su ankstyvaisiais samokslais buvusiais Balkanų valstybėse.

Šaltiniai nurodo, kad komunistai paskutiniu laiku labai sustiprino savo pastangas „diskredituoti Austrijos vyriausybę ir kurti visą austrų tautą pasaulio akyme“.

Vidaus reik. ministeris Ferdinand Graf prieš kelias dienas pasakė, kad vėjoje kalbėjo nurodė, tokių „Austrijos komunistų sugalvotų samokslų ir politinių machinacijų pavojų“.

Toliau iš autoritetingų asmenų sužinota, kad tam tikros sovietų agentūros gavo iš Maskvos nurodymų, kuriuose pikiama čionykštė sovietų propagandos technika. Šiuose Maskvos įsakymuose nurodoma, kad Austrijos gyventojai būtų perspėjami prieš „ameri-

surošta jokių mokomųjų plaukų. Panašiai ir šis šalis metais. Tarybų Lietuvos jūrų jacht klubo viršininkas drg. Ingausis, užsiėmęs įvairiais darais, jūros sporto organizavimą paliko nuošalyje."

Nekomunistiniai kandidatai nušalinami

"Tiesa" birž. 20 d. apie kooperatyvų rinkimus rašo:

"Panevėžio apskritys vartojų kooperatyvų užbaigė atskaitinę rinkimų kampaniją. — Svarstant pasiūlytų kandidatų tinkamumą į naujai renkamas kooperatyvų valdybas ir revizių komisijas, paskirties kooperatyvų pirmininkai, 27 valdybų ir tiek pat revizių komisijų nariai nusaltinai nuo vadovavimo. Į kooperatyvų valdybas ir revizių komisijas išrinkta 26 komunistai bei komjaunimo ir apie 50% valdybų ir revizių komisijų narių išrinkti Tėvynės karo dalyviai.

Siaulių apskrityje keturių vartojų kooperatyvų narių susirinkimai skirtomis dienomis neįvyko dėl organizacinio nepasiruošimo, Gruodžio tesu rinkimų 143 nariai iš 413, Šaukėnų, Pakruojio, Padubysio ir Kuršėnų kooperatyvų rinkimai nepatvirtinti, nes prasilenka su įstatais. O Radviliskio ir Šiaulių kooperatyvų per patį rinkimų įkarsį dar tik pradėjo savo narių — pajininkų perregistraciją. Bet ir ten, kur įvyko susirinkimai, jie buvo žemo lygio, be jokio aktyvumo iš pajininkų pusės."

Veltui nuėjęs darbas

Apie Mažeikių elektrinę "Tiesa" Nr. 102 rašoma: "Mažeikių elektrinė tiesiog iš tiesomis dienomis neveikia, o šventadieniais bendrai negalima sulaukti šviesos.

Tenka pažymėti, kad mažeikičiai parodė daug noro ir entuziazmo statant praeitą vasarą prie Ventos hidroelektrinę, kuri turėjo būti užbaigta jų pačių metų rudenį. Bet, deja, dar ir dabar šios elektrinės statyba neužbaigta. Visas atliktas darbas nuėjo veltui. Pakilęs vanduo išgriovė

nesutvarkytą užtvanką taip, kad norint atstatyti bus nemaža sunkumų. Šis neatsakingas darbo organizavimas buvo žinomas ir apskrities vadovams ir tie iki šiol nesėmė priemonių elektrinės statybai užbaigti."

Mūsų idėjos drauga cand. med. KILIKONĖ VYTAUTA ir p-lė MASALSKYTĖ LEONARDA, sukurčius šeimos židinių sveikina ir linkime laimingos ateities.

Tūbingeno St. At-kų Draugovė

Sveikiname mūsų idėjos drauga cand. inžinierius SĄTA ROMALDA ir p-lę GERTRUDĄ GAWLIS sukurčius šeimos židinių.

Tūbingeno St. At-kų Draugovė

Mielus draugas ALDONĄ ANTANAVIČIŲ ir JUOZĄ ANKUDAVIČIŲ, išgimusius į naują gyvenimą, sveikina ir linki saulėtų dienų.

Tūbingeno Studentų At-kų Draugovė

PADEKA

Gerb. kun. Pranci Jokūbačiui malonėjusiam atvykti pas mus iš tolimojo Kasselio ir atlaikyti palaimdas, širdingai dėkojame.

Butzbacho katalikai lietuviai

Satrijietės ALDONA GRAJAUŠKAITĖ - ALEK-SANDRAVICIENĖ ir VIRGINIA GRAJAUŠKAITĖ jų tėvelių mirus nuosirdžiai u'jausiame.

Stud. At-kų "Satrijos" Meno Dr-ja

Sportas

Red. V. Gerulaitis

Sporto šventė Munchene

Rugsėjo 11-14 d. Munchene, Funko kareivinėse, įvyko didžiulio sporto šventės, kurią suorganizavo, Area 1066 vadovybės paremiant, Funko stovyklos Welfare Officer p. Fetner. Šventės sekimoje pravedimui daug padėjo sutvarkyti ir naujai įrengtos sporto aikštės ir plaukimo baseinai.

Sventės buvo pradėta rugsėjo 11 d. dalyvaujančių sportininkų parada, kurioje atstovavo šias Munchen stovyklas: SS kareivinės, Funk, Luitpold, Schleisheim, Fassing ir svečiai iš Ingolstadt. Buvo prarastos lengv. atletikos, futbolo, orinio, krepšinio, rankinio, (Handball), stalo teniso, plaukimo ir boksų varžybos.

Lengv. atletikos pasekmės: 100 m. vyr. — 1) Zemaitis V. (Ingolst.), 11.4; 2) Zemaitis Pr. 11.7 ir 3) Dagys (SS kar.) 12.1. 60 m. mot. — 1) Dermanis (SS kar.) 1.4; 2) Šikšnūtė (SS kar.) 1.4 ir 3) Kondrina (Schleis.) 1.5. 100 m. mot. — 1) Budininkaitė (SS kar.) 1.4; 2) Dermanis (SS kar.) 1.4 ir 3) Kondrina (Schleis.) 1.5.

200 m. vyr. — 1) Zemaitis (Ingolst.) 2.4; 2) Zemaitis Pr. 2.45 ir 3) Anosov (Schl.) 2.7. 400 m. vyr. — 1) Cerkoff (Funk) 5.2; 2) Anosov (Schl.) 5.9 ir 3) Proin (Schl.) 6.05.

800 m. vyr. — 1) Cerkoff (Funk) 2.15; 2) Bielskis (Schl.) 2.15, 2 ir 3) Sromek (Ingolst.) 2.17.

1500 m. vyr. — 1) Bielskis (SS kar.) 4.50; 2) Klauė (SS kar.) 4.50 ir 3) Markevičius (SS kar.) 4.51.

3000 m. vyr. — 1) Markevičius (SS kar.) 10.31. 4x100 m. vyr. — 1) Ingolstadt 47.3; 2) Funk 49.8 ir 3) Schleisheim 50.1.

Tetis vyr. — 1) Purgalis (SS kar.) 53.21; 2) Rums (Funk) 47.58 ir 3) Berzins (SS kar.) 48.01.

Tetis mot. — 1) Budininkaitė (SS kar.) 27.08; 2) Kondrina (Schl.) 23.18 ir 3) Todžiauskaitė (SS kar.) 23.13.

Diskus vyr. — 1) Stetin (Schl.) 36.35; 2) Jako (Pas.) 34.57 ir 3) Funk (Funk) 34.02.

Diskus mot. — 1) Georke (Funk) 24.09; 2) Daniel (Funk) 23.72 ir 3) Jasionaitė (SS kar.) 23.06.

Rutulys vyr. — 1) Galaj (Funk) 11.86; 2) Stetin (Schl.) 10.73 ir 3) Berzins (SS kar.) 10.42.

Rutulys motr. — 1) Jasionaitė (SS kar.) 10.42. Rutulys motr. — 1) Jasionaitė (SS kar.) 10.39; 2) Budininkaitė (SS kar.) 9.48 ir 3) Niedra (SS kar.) 9.61.

Suolis 1 toli vyr. — 1) Kernius (Funk) 6.35; 2) Zarinis (SS kar.) 5.61 ir 3) Grajauskas (Ingolst.) 5.44.

Suolis 1 toli mot. — 1) Todžiauskaitė (SS kar.) 4.28; 2) Budininkaitė (SS kar.) 4.25 ir 3) Šikšnūtė (SS kar.) 3.97.

Suolis 1 aukšt vyr. — 1) Kernius 1.75; 2) Zarinis — 1.65 ir 3) Grajauskas — 1.60.

Suolis 1 aukšt mot. — 1) Georke (Funk) 1.35; 2) Urbanavičiūtė (SS kar.) 1.25 ir 3) Budininkaitė — 1.25.

Futbolo SS kareivinės atstovavo lietuvių "Gintaro" komandą tačiau, nesufrinkus visiems žaidėjams, teko pirmos prieš Funko rinktinę pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Orinys pirmą vietą laimėjo šaleišheim rusų komanda, baigė mėje nugalėjus Funko kareiv. 2:9 (1:5); 10:10.

Krepšinyje jau iš pat pradžių išryškėjo Funko ir SS kareiv. komandos. Pirmąją sudarė dauguma buv. Sardinio žaidėjų, kaip Maciej Jaukas, Dūlūnas, Bagdonas, antrąji buvo pastiprinta Grybauskas ir Grybauskas iš Scheinfeld, "Kovo". Jų baigimas sustiprino davė pergalę nugalėjus Funko rinktinę 42:29 (23:12) Funko naudai.

Rankinio varžybos sustiprino SS kareiv. Funkas, baigė pirmos laimėjus 7:3 (3:3). Gerai sužaidė Jokubaitis, Klauė, Danosas, įvarčiai: Moccus 1, Jokubaitis 3, Zarinis 1, Simaitis 1 ir Petruskas 1.

Stalo teniso varžybos laimėjo: vyr. vietas — 1) Zerk (Pas.) ir 2) Du-

lūnas (Funk). Vyr. Dvejetas — 1) Zerk-Dūlūnas prieš Sovą-Tevėlį (SS kar.)

Plaukimas: 50 m. nugaro mot. 1) De Bitera (Funk) 0.51; 2) Mia Daniel (Funk) 0.52.

50 m. crows vyr. — 1) Jokubaitis (SS kar.) 0.31; 2) Schumacher (Funk) 0.35 ir 3) Skrišov (Schl.) 0.34.

Šiose distancijose dalyvavo be konkurencijos latvis Silins pasiekė 0.30.4 laiką.

50 m. nugaro vyr. 1) Bulionis (SS kar.) 0.49. Be konkurencijos plaukusio latvio Silins laikas 0.41.8.

Boksas. Plunksnos svorėje meistrė titula iškovojė Marozėvičius (SS kar.), gražiausioje kovojaujo tuo galėjęs punktais gerą Markov (Pas.).

Lengv. sv. rumunas Iwanoff (Funk) nugalėjo k.o. 2 runde Šumbaro (Pas.). Pusv. sv. Markevičius (SS kar.) nugalėjo punktais Siwak (Pas.).

Vidut. sv. Dundzys (SS kar.) permainingoje kovojau paties k.o. 2 runde Gerhas (Pas.).

Pusv. sv. Paslaru (Funk) punktais nugalėjo Krebs (SS kar.).

Sporto šventės nugalėtojų išėjo SS kareivinių stovykla su 107 taksais, palikusiai antros vietos laimėtoja šventės organizatorių Funk kareivinės su 90 taksu.

Tenka pasidžiaugti, kad Muncheno apygardos nugalėtojas, kuri be kelių latvių sportininkų daugiausia atstovavo lietuviui, pasirodė pranašesnis už kitas stovyklas ir pelnytai iškovojė nugalėtojų vardą. Šventę uždarant Area Team 1066 direktoriaus pavadojojas p. Della Tora įteikė visiems laimėtojams medalius.

ARLAUSKAS ZONOS PIRMENYBŲ NUGALĖTOJAS

Amerikiečių zonąs lietuvių šachmatų pirmenybėms laimėjo (vykė) Kempeno rugsejo 12-18 d. d. pasibaigė, kaip ir buvo galima laukti, meistrė Arlauskas laimėjimu. Jis surinko 11 galimų — 11 taksu, nepraalimėjęs nė vienos partijos 0:2 partijas baigė lygiomis su Matusevičium ir Guobiu. Antruoju išėjo V. Liūga (Augsburgas liet. gimnazija) su 8.5 taksu. Šikšnūnas ir Mataitis po 7 taksu, toliau seka Pakševičius ir Matusevičius po 6 taksu, Brazauskas ir Guobys po 5.5 taksu, Markevičius 4.5 taksu, Stanevičius — 3 taksu, Sirutis — 2.5 taksu, Zilius — 2 taksu ir jį.

2 taksu iš Gerblamų Tautiečiai, 1 taksu iš Deleatūros. Tautiečiai prašo jai perleisti ar paskolinti. Pradėme tik pranešti apie sąlygas. Knygas siūsti registruota (Einschreiben) lietuviams (gyv. tik). Vėliau iš Stables für Litauer, (14) Kirchheim-Teck, Steingastr, iš

Deleatūra. "PATRIJOS" LEIDINII SKAITYTOJAMS

Maloniai prašome Gerblamų skaitytų visais mėn. Deleatūroje užskymų reikals kreiptis tik į vietos stovyklų platintojus.

Kiekvienam leidiniui išėjus iš spaudos, jis tuoj pasikirsamas ir išsuntinomas (gyv. tik). Vėliau iš Stables für Litauer, (14) Kirchheim-Teck, Steingastr, iš

"Tremties Metal" jau išparduoti — prašome pat pat nesikreipti ir pinigų neieškoti.

Leidykla "PATRIA".

Austrija-Vengrija 43 (21)

8800 minia buvo iudinninkas šios sunkiai iškovotos pergalės, kurios gal ir nebūtų verta minėti, jeigu laimėtojų ekipoje nebūtų linksnuojama Bunderis.

Sis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Šis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Šis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Šis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Šis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Šis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Šis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Šis ligas ir tingusis Bunder maždaug prieš 10 metų išsididži vaikščiojo valstybinėje Kauno stadione. Nors ir ne labai judrus būdamas, tačiau varтам sudarydavo paį diu laimėjimų, dėl tolimų ir aštrių šūvių.

Nes vienam atrodė, kad Bunder turėtų atstovauti archyvinės atpaus pralaimėti 6:2 (1:0) ir iškristi iš varžybų. Pirmą vietą ir laimėjo Funko komanda pasitvirtinę laimėjus vokiečių žaidėjais baigime nugalėjus Luitpold stovykloms atstovą "Bell Orao".

Siems uždaviniams organizuotai aptarti š.m. spalio 11 d. Schwäbisch-Gmünde lietuvių stovykloje kviečiamas aktyviųjų (mokančių kalbą) esperantininkų sužaviavimas šią dienotvarkę:

1) Liet. esperantininkų draugijos steigimas ir kitos aktualijos.

2) Esperanto 60 metų sukakties minėjimas.

Važiuojantiems svarbu. Iš Frankfurt, Tūbingeno ir Muncheno pusės važiuojama į Stuttgart centrą, ten stoja, iš kur nesunkiai pasiekiamas (Aalen-Nürnberg traukiniai) Schw.-Gmünd. Važiujantiems iš Nürnberg pusės įstoti Nürnberg į Stuttgart traukinį ir ta linija be persidėmo pasiekiamas Schw.-Gmünd.

Atvykti į paskirties vietą vėliausia penktadienio vakare (spalio 10 d.), stotyje bus laukiami. Pagal galimybes suvažiavimu dalyviai bus rūpinami. Vietinis LTB Apylinkės komitetas šiam suvažiavimui maloniai pritaria.

Pirmojo L.E.T. suvažiavimo iniciatoriai.

Atsikūrusi Stud. at-kų "Satrijos" Meno Dr-ja šį rudenį nori atstovėti dvidešimtmėti. Visus vyresniausius satrijiečius, priklausiusius Vilniaus ir Kauno "Satrijai", prašome atsiliepti šiuo adresu: A. Matulis (14b) Tūbingen, Naukierstr. 3. Šventės vieta ir laikas bus pranešta kiekvienam atskirai.

Stud. At-kų "Satrijos" Meno Dr-ja.

Deleatūra yra reikalingos šios knygos (lietuvių kije) vertimai: Thamer Toth: 1. Jaunos sielos auksiejiams. 2. Jaunuolio religija. 3. Jaunuolio bičas. 4. Jaunuolio lavinimasis ir 5. Jaunuolio kovos.

Hardy Schikgen S. J.: 1. Tu ir jis, 2. Tu ir ji.

3. Tu ir ji. 4. Tu ir ji. 5. Tu ir ji. 6. Tu ir ji. 7. Tu ir ji. 8. Tu ir ji. 9. Tu ir ji. 10. Tu ir ji. 11. Tu ir ji. 12. Tu ir ji. 13. Tu ir ji. 14. Tu ir ji. 15. Tu ir ji. 16. Tu ir ji. 17. Tu ir ji. 18. Tu ir ji. 19. Tu ir ji. 20. Tu ir ji. 21. Tu ir ji. 22. Tu ir ji. 23. Tu ir ji. 24. Tu ir ji. 25. Tu ir ji. 26. Tu ir ji. 27. Tu ir ji. 28. Tu ir ji. 29. Tu ir ji. 30. Tu ir ji. 31. Tu ir ji. 32. Tu ir ji. 33. Tu ir ji. 34. Tu ir ji. 35. Tu ir ji. 36. Tu ir ji. 37. Tu ir ji. 38. Tu ir ji. 39. Tu ir ji. 40. Tu ir ji. 41. Tu ir ji. 42. Tu ir ji. 43. Tu ir ji. 44. Tu ir ji. 45. Tu ir ji. 46. Tu ir ji. 47. Tu ir ji. 48. Tu ir ji. 49. Tu ir ji. 50. Tu ir ji. 51. Tu ir ji. 52. Tu ir ji. 53. Tu ir ji. 54. Tu ir ji. 55. Tu ir ji. 56. Tu ir ji. 57. Tu ir ji. 58. Tu ir ji. 59. Tu ir ji. 60. Tu ir ji. 61. Tu ir ji. 62. Tu ir ji. 63. Tu ir ji. 64. Tu ir ji. 65. Tu ir ji. 66. Tu ir ji. 67. Tu ir ji. 68. Tu ir ji. 69. Tu ir ji. 70. Tu ir ji. 71. Tu ir ji. 72. Tu ir ji. 73. Tu ir ji. 74. Tu ir ji. 75. Tu ir ji. 76. Tu ir ji. 77. Tu ir ji. 78. Tu ir ji. 79. Tu ir ji. 80. Tu ir ji. 81. Tu ir ji. 82. Tu ir ji. 83. Tu ir ji. 84. Tu ir ji. 85. Tu ir ji. 86. Tu ir ji. 87. Tu ir ji. 88. Tu ir ji. 89. Tu ir ji. 90. Tu ir ji. 91. Tu ir ji. 92. Tu ir ji. 93. Tu ir ji. 94. Tu ir ji. 95. Tu ir ji. 96. Tu ir ji. 97. Tu ir ji. 98. Tu ir ji. 99. Tu ir ji. 100. Tu ir ji. 101. Tu ir ji. 102. Tu ir ji. 103. Tu ir ji. 104. Tu ir ji. 105. Tu ir ji. 106. Tu ir ji. 107. Tu ir ji. 108. Tu ir ji. 109. Tu ir ji. 110. Tu ir ji. 111. Tu ir ji. 112. Tu ir ji. 113. Tu ir ji. 114. Tu ir ji. 115. Tu ir ji. 116. Tu ir ji. 117. Tu ir ji. 118. Tu ir ji. 119. Tu ir ji. 120. Tu ir ji. 121. Tu ir ji. 122. Tu ir ji. 123. Tu ir ji. 124. Tu ir ji. 125. Tu ir ji. 126. Tu ir ji. 127. Tu ir ji. 128. Tu ir ji. 129. Tu ir ji. 130. Tu ir ji. 131. Tu ir ji. 132. Tu ir ji. 133. Tu ir ji. 134. Tu ir ji. 135. Tu ir ji. 136. Tu ir ji. 137. Tu ir ji. 138. Tu ir ji. 139. Tu ir ji. 140. Tu ir ji. 141. Tu ir ji. 142. Tu ir ji. 143. Tu ir ji. 144. Tu ir ji. 145. Tu ir ji. 146. Tu ir ji. 147. Tu ir ji. 148. Tu ir ji. 149. Tu ir ji. 150. Tu ir ji. 151. Tu ir ji. 152. Tu ir ji. 153. Tu ir ji. 154. Tu ir ji. 155. Tu ir ji. 156. Tu ir ji. 157. Tu ir ji. 158. Tu ir ji. 159. Tu ir ji. 160. Tu ir ji. 161. Tu ir ji. 162. Tu ir ji. 163. Tu ir ji. 164. Tu ir ji. 165. Tu ir ji. 166. Tu ir ji. 167. Tu ir ji. 168. Tu ir ji. 169. Tu ir ji. 170. Tu ir ji. 171. Tu ir ji. 172. Tu ir ji. 173. Tu ir ji. 174. Tu ir ji. 175. Tu ir ji. 176. Tu ir ji. 177. Tu ir ji. 178. Tu ir ji. 179. Tu ir ji. 180. Tu ir ji. 181. Tu ir ji. 182. Tu ir ji. 183. Tu ir ji. 184. Tu ir ji. 185. Tu ir ji. 186. Tu ir ji. 187. Tu ir ji. 188. Tu ir ji. 189. Tu ir ji. 190. Tu ir ji. 191. Tu ir ji. 192. Tu ir ji. 193. Tu ir ji. 194. Tu ir ji. 195. Tu ir ji. 196. Tu ir ji. 197. Tu ir ji. 198. Tu ir ji. 199. Tu ir ji. 200. Tu ir ji. 201. Tu ir ji. 202. Tu ir ji. 203. Tu ir ji. 204. Tu ir ji. 205. Tu ir ji. 206. Tu ir ji. 207. Tu ir ji. 208. Tu ir ji. 209. Tu ir ji. 210. Tu ir ji. 211. Tu ir ji. 212. Tu ir ji. 213. Tu ir ji. 214. Tu ir ji. 215. Tu ir ji. 216. Tu ir ji. 217. Tu ir ji. 218. Tu ir ji. 219. Tu ir ji. 220. Tu ir ji. 221. Tu ir ji. 222. Tu ir ji. 223. Tu ir ji. 224. Tu ir ji. 225. Tu ir ji. 226. Tu ir ji. 227. Tu ir ji. 228. Tu ir ji. 229. Tu ir ji. 230. Tu ir ji. 231. Tu ir ji. 232. Tu ir ji. 233. Tu ir ji. 234. Tu ir ji. 235. Tu ir ji. 236. Tu ir ji. 237. Tu ir ji. 238. Tu ir ji. 239. Tu ir ji. 240. Tu ir ji. 241. Tu ir ji. 242. Tu ir ji. 243. Tu ir ji. 244. Tu ir ji. 245. Tu ir ji. 246. Tu ir ji. 247. Tu ir ji. 248. Tu ir ji. 249. Tu ir ji. 250. Tu ir ji. 251. Tu ir ji. 252. Tu ir ji. 253. Tu ir ji. 254. Tu ir ji. 255. Tu ir ji. 256. Tu ir ji. 257. Tu ir ji. 258. Tu ir ji. 259. Tu ir ji. 260. Tu ir ji. 261. Tu ir ji. 262. Tu ir ji. 263. Tu ir ji. 264. Tu ir ji. 265. Tu ir ji. 266. Tu ir ji. 267. Tu ir ji. 268. Tu ir ji. 269. Tu ir ji. 270. Tu ir ji. 271. Tu ir ji. 272. Tu ir ji. 273. Tu ir ji. 274. Tu ir ji. 275. Tu ir ji. 276. Tu ir ji. 277. Tu ir ji. 278. Tu ir ji. 279. Tu ir ji. 280. Tu ir ji. 281. Tu ir ji. 282. Tu ir ji. 283. Tu ir ji. 284. Tu ir ji. 285. Tu ir ji. 286. Tu ir ji. 287. Tu ir ji. 288. Tu ir ji. 289. Tu ir ji. 290. Tu ir ji. 291. Tu ir ji. 292. Tu ir ji. 293. Tu ir ji. 294. Tu ir ji. 295. Tu ir ji. 296. Tu ir ji. 297. Tu ir ji. 298. Tu ir ji. 299. Tu ir ji. 300. Tu ir ji. 301. Tu ir ji. 302. Tu ir ji. 303. Tu ir ji. 304. Tu ir ji. 305. Tu ir ji. 306. Tu ir ji. 307. Tu ir ji. 308. Tu ir ji. 309. Tu ir ji. 310. Tu ir ji. 311. Tu ir ji. 312. Tu ir ji. 313. Tu ir ji. 314. Tu ir ji. 315. Tu ir ji. 316. Tu ir ji. 317. Tu ir ji. 318. Tu ir ji. 319. Tu ir ji. 320. Tu ir ji. 321. Tu ir ji. 322. Tu ir ji. 323. Tu ir ji. 324. Tu ir ji. 325. Tu ir ji. 326. Tu ir ji. 327. Tu ir ji. 328. Tu ir ji. 329. Tu ir ji. 330. Tu ir ji. 331. Tu ir ji. 332. Tu ir ji. 333. Tu ir ji. 334. Tu ir ji. 335. Tu ir ji. 336. Tu ir ji. 337. Tu ir ji. 338. Tu ir ji. 339. Tu ir ji. 340. Tu ir ji. 341. Tu ir ji. 342. Tu ir ji. 343. Tu ir ji. 344. Tu ir ji. 345. Tu ir ji. 346. Tu ir ji. 347. Tu ir ji. 348. Tu ir ji. 349. Tu ir ji. 350. Tu ir ji. 351. Tu ir ji. 352. Tu ir ji. 353. Tu ir ji. 354. Tu ir ji. 355. Tu ir ji. 356. Tu ir ji. 357. Tu ir ji. 358. Tu ir ji. 359. Tu ir ji. 360. Tu

LIETUVIŲ SAVAITRAŠTIS

JTO KRIZĖ IR EUROPOS TIKROVĖ

J. Būtėnas

Rugsėjo 27 d. vienas prancūzų radio korespondentas prie JTO prisipažino, kad žurnalistas „su drebančia širdimi“ seką amerikiečių-sovietų varžybą JTO Visumos scenoje. Marshallis, savo kalba davęs ženklą JAV diplomatinėi ofenzivai, pats asmeniškai dalyvauja visuose svarbesniuose debatuose ir daboja, kad puolimo dinamika niekur neatsilgtų. Višinskis su Gromyko sąžiningai laiko sovietų politikos pozicijas. Nors britų atstovas McNeil, eidamas į tribūną, bičiuliškai padėjo ranką Višinskiui ant peties ir su juo valandėlę pasinėkėdavo, tačiau tas draugiškas mostas sovietų delegacijos šefo vėliau nesulaukė nuo komentaro, kad britų atstovas sovietus „šlykščiai apmėizęs“. Naujieji žmonės į diplomatinę terminologiją įvedė tokių perlių, kad senųjų džentelmenų tradicijų atmosferoje išaugusiems stebėtojams darosi tikrai nejauku, ir jie „su drebančia širdimi“ laukia, kuo visa tai pasibaigs.

Kažko gera sulaukti maža šansų. Prancūzų užs. reik. ministras Bidault teisingai pastebėjo, kad paraграфų pakeltimai neišgelbės nei JTO, nei pasaulio taikos: reikią pakeisti patius žmones. Taisai gi subtilus uždavinys nebeprisklaido JTO Visumos galiai, bet, jo, jis nepasiekiamas per kelias savaites ar mėnesius. O JTO realistai skaitosi su šios dienos faktais, kurie sudaro esminius tarptautinės padėties elementus. Toji padėtis yra dinamiškai judanti, ir nuo to, kaip jos elementai bus manipuluojami, priklausys taikos likimas.

Taikos likimo raktas yra Europoje: JTO Visumos darbai tėra vaidinimas, kuriame sutelktai atsispindi Europos reikalai. Juos sutvarkyti, rodos, būtų paprasta. Jau pasirašytos ir ratifikuotos taikos sutartys su Italija, Balkanų kraštais, Suomija. Sovietai ir anglosaksai per nustatytą laiką atitraukia iš tų kraštų savo kariuomenes, ir jie grįžta į normalų politinį gyvenimą, laisvai išsirinkdami gyventojų valią atitinkančias vyriausybes. Ūkiškai atsisotai ant kojų padeda dosni JAV pagalba. Vienoje baigiama susitarti dėl Austrijos, Londone lapkričio m. keturi užsienų reikalų ministrai išsprendžia Vokietijos problemą...

Anglosaksai jau pradėjo atitraukti savo karines pajėgas iš Italijos. Bet sovietai nesirengia galutinai išsikraustyti iš Balkanų, nes jie turį saugoti savo susisiekimo kelius su Austrija. Dėl Austrijos gi susitarimas jau toliau juo sunkiau beatrodo įmanomas; mišrioji komisija taikos sutarčiai parengti ketina pranešti Londone susirinkusiems užs. reik. ministrams, kad ji nieko negalėjo sutarti. Patys ministrai vargiai besusišnekęs dėl Vokietijos, kuri faktiškai jau persikelta į dvi dalis ir tvarkoma skirtingais pagrindais.

Norėdami būti formaliai tvarkingi, sovietai gali suvidintinti pasitraukia iš Bulgarijos, Rumunijos, Vengrijos. Tam eventualumui jie intensyviai rengiasi, likviduodami tuose kraštuose bet kokios antikomunistinės (nebūtinai antisovietinės) opozicijos židinius. Bulgarijos nužudytas agrarų lyderis Petkovas, rengiamas masinė byla tarimajai jo vadovautam sąmokslui likviduoti.

Spalio 10 d. prasideda rumunų valstiečių lyderio Dr. Maniu byla; nebus per drąsu tarti, kad su juo bus likviduotas demokratinis tos tautos elitas. Vengrų tauta, vos prieš porą metų rinkimuose pasisakiusi prieš komunistus, jau „perauklėta“, ir naujojo vyriausybės visos raktinės ministerijos — vidaus, karo, transporto... — paėmė ir savo rankas komunistai. Lenkijoj kruvina likvidacija retina Mikolaičiko partijos vadų kadrus; Vakarų spaudoj dažna užuominų, kad paties Mikolaičiko laukia Petkovo likimas.

Simptomingi reiškiniai vyksta Čekoslovakijoje. Ji iš visų sovietinės sferos kraštų ligi šiol turėjo daugiausia nepriklausomumo. Pirmą smūgį Čekoslovakija gavo, kai Maskvos paliepta turėjo atšaukti savo sutikimą dalyvauti Paryžiaus ūkinėje konferencijoje. Po to prasidėjo komunistų ofenziva. Jie parengė vad. „35.000 milijonierių įstatymą“, pagal kurį Čekoslovakijos „milijonieriai“ turėjo būti apdėti mokesčiais „valstiečių naudai“. Kadangi tasai įstatymas turėjo paliesti ir smulkiają pramonę bei vidutinę žemės ūkio nuosavybę, jam pasipriešino net ortodoksiniai marksistai, kurių lyderis Fierlingeris tą įstatymą apibūdino kaip „komunistiškai fasistinę provokaciją“, kuri leis „naujesiems režimo šeimininkams, nacionalizuotų įmonių direktoriams, aukštesiems valdininkams ir t. t. tų mokesčių išvengti“. Parlamente įsta-

kas daroma taip, kad net sovietams formaliai pasitraukus į savąsias sienas jų valia neabejotinai vyrautų visose Vidurio ir Pietų-Rytų Europos „nepriklausomose“ valstybėse.

Walter Lippmann, rašydamas apie pakenciamos taikos sąlygas, pabrėžia, jog ji nebus įmanoma, kol sovietai nepasitrauks į savąsias sienas, palikdami Vidurio ir Rytų Europos valstybes realiai nepriklausomas. Sovietai tos sąlygos, rodos, ne neketina išpildyti. Dar daugiau: kalami nauji planai ir Vakarų Europai sukomunistinti bei susovietinti. Ligi šiol Kremlius tikėjęs, kad politškai ir ūkiškai pakrikę Vakarų Europos kraštai su laiku patys nukris bolševizmui į sterbį kaip nunokę vaisius. Amerikiečių žurnalistas Joseph Alsop liudija, kad JAV aktingas susirūpinimas padėti Vakarų Europai Kremlių pastūmėjęs įsakyti Vakarų Europos komunistinėms partijoms pereiti į ofenzivą ir stengtis paimti valdžią ir savo rankas, kol JAV pagalba dar netapus kūnu. Tuo reikia paaiskinti gražiai užderėjusių streikų, manifestacijų ir socialinių neramumų derlių Prancūzijoje ir ypačiai Italijoje, kur „Daily Mail“ korespondento žiniomis komunistai su socialistais esą užprojektavę atsistoti valdžioje nevilnia kaip per Kalėdas.

Tokių europinių realybių fone suprantama yra nūn New York'e akivaizdžiai besireiškianti JTO krizė. Suprantamas ir visuotinis nerimas dėl taikos likimo. — Jau

ŠVEICARŲ SPAUDA APIE BALTIJOS KRAŠTUS

Šveicarų „Die Tat“ 1947 m. rug. 16 d. vietoje recenzijos apie Henry de Chambon knygą „La tragedie des nations baltiques“, išleista Paryžiuje, parašė straipsnį: „Henry de Chambon, kuriam priklauso keletas knygų apie Lietuvą, Latviją, Estiją ir Suomiją, savo paskutine knyga parodė Baltijos kraštams bičiulišką pasitarimą, kurio iš prancūzų pusės buvo seniai galima laukti. Pir-

Ilgametis Airijos min. pirm. de Valera lankėsi įvairiose Europos sostinėse. Čia ji (kairėje) matome vienos ūkinės konferencijos metu besikalbant su D. Britanijos min. pirm. Attlee.

mires prancūzų istorikas Bainville sakydavo, kad senas italų politikas markizas Di Rudini ji pamokęs: „Jaunuoli, niekada neskak, kad padėtis rimta, o ypač nenustatinėk datų“. Šiandien nustatinėti, datas, be abejoj, būtų neįsimtinga, bet nerimta būtų teigti, kad padėtis nėra rimta.

Chambone knyga neliksianti be įtakos Prancūzijoje. Prancūzijos santykiai su Baltijos valstybėmis ypač su katalikiška Lietuva būvę ypatingai artimi. Nuo Napoleono laikų susimegę ryšiai niekada nebuvo nutrukę. Tų ryšių akivaizdus ženklas — prancūzų kalbos institutai Kaune, Rygoje, Tartu; prancūzų mokslinei Henri Hauser, prof. Schmittlein, L. Villocourt). Prancūzai ne tik davė, bet ir gavo. Prancūzijoje, Anglijoje, Italijoje yra pažįstami visokiausi baltų vertimai tuo tarpu, kai Šveicarija esanti pavyzdingo „apšviestojo“ nežinojimo rojele. Laikraštis primena prof. Schmittleino dabartinį postą, kuris įgailes daugel baltų studijų universitetuose. Baigia:

„Chambono knyga prancūzams gal būt vėl primins, kad toks Giraudone ar toks Jaloux savo romane įkvėpimo susirado Estijoje, kaip ir 19 amž. vidury Ihales Darnard savo kūrybai; kad žinomiausias — Pabaltijos dalininkas grafikas Eduard Wiiralt jau ilgus metus kuria Paryžiuje ir kad Heriot kitados atidarė Aristido Briand kolekciją Rygoje. Toliau galima čia dar priminti, kad vienas iš įžymiausių moderniosios katalikiškos Prancūzijos poetų — Milašius buvo lietuvis. Prieš keleris metus jis mirė, bet jo kūryba Prancūzijoje turi daug gerbėjų.

Pats Henry de Chambon, daug sykų su ypatingom misijom iš Quai d'Orsay siųstas į Baltijos valstybes, buvo pats tinkamas žmogus šiai knygai parašyti!“. (E).

PADĖKA

LTB Vyr. Komitetui už suteiktą 5.000 RM. paramą baleto „Coppelia“ pastatymui reiškiamė nuoširdią padėką.

LTB Kassello Apylinkės Komitetui, paaukojusiam 1.000 RM. LT Baleto Teatro reikalams, nuoširdžiai dėkojame.

LT BALETO TEATRAS

Knygu autoriu dėmesiu

Pagal naują amerikiečių kariuomenės patvarkymą DP laikraščiams yra paskirtas nedidelis kiekis popieriaus knygoms leisti. Leidimas bus duodamas mokyklų vadovėliams ir skaitymo knygoms.

Autoriai, turį būtinai reikalingų išleisti knygų ir norį pasinaudoti „Žiburiams“ skiriamu knygoms leisti popieriaus kontingentu, prašomi iki spalio mėn. 14 d. prisikurti „Žiburiams“ reikalingų davinų listą, jei galima, pridėti atitinkamus mūsų institucijos (geriausiai LTB knygų tikrinimo komisijos) pažymėjimą apie reikimą tokią knygą išleisti.

„ŽIBURIŲ“ ADMINISTRACIJA

JTO Saugumo Tarybos posėdžio fragmentas. Iš kairės į dešinę: Gromyko, Lawford, Johnson, Hodgson ir Olandijos atstovas Dr. von Kleffens.

tymas buvo atmetas. Bet po kelių dienų socialistai staiga „atsivertė“, parlamente pabalsavo už įstatymą ir su komunistais sudarė veikimo uniją. Lyg tyčia tuoj pat buvo suretas „sąmokslas prieš režimą“ ir prezidentą Benęšą, tą žinią palydėjo aitrūs komunistų spaudos puolimai prieš „fasistinę“ demokratų partiją. Jau daugelis jos vadų atsidūrė kalėjime. Kaibama, kad ant plauko kybąs ir užs. reik. ministerio Jan Masaryko likimas; jis turėjo ne laimės smarkiai pasisakyti prieš kalbamąjį įstatymą...

Sovietinis blokas, kaip matom, stipriai „konsoliduojamas“. Vis-

miausia jis Lietuvos pavyzdžiu nagrinėja Baltijos valstybių okupaciją tarptautinės teisės atžvilgyje. Jis rodo, kad šita dabar dar vis trunkanti okupacija tarptautinę teisę flagrantiskai pažeidžia. Dokumentų paskelbimas geros valios žmonėn palengvina orientuotis šiuo Baltijos valstybių klausimo aspektu.

Dabartinio metu galetų atrodyti, kad tokis svarstymas, kuris išsina iš teisės taško, teturi tik teoretines prasmės. Tai daugiau ar mažiau teisybė. Brutali rusų praktika siekia visų spurtumų suinaikinti baltų tautas, kol dar Vakarų taikos melė nesikonkrekti-

rų valstybės atsiskak įmesti į Rusijos nasrus Estiją, Latviją ir Lietuvą. Tada Stalinas ir Molotovas kreipėsi į Hitlerį, kuris norimą parąšą mieliai davė. Baltijos valstybių išprievartavimas šiandien yra vienintelis dalykas, kas išliko iš Hitlerio sukurtų aktų. Ir Vakarų pasaulis, kuris 1939 m. buvo likęs ištikimas teisei ir labiau rizikavęs susilaikyti Hitlerio-Stalino sąjungos bei iš jos einančio karo, nekaip paaukė šias tris talingas tautas, — vis dėlto dar šiandien tebetoleruoja šitą besitęsiantį nelemtos Hitlerio-Stalino sąjungos padarinį.

Toliau laikraštis pastebi, kad